

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE
ÖĞRETİMİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN MİSİRLİ
ÖĞRENCİLERİN KULLANDIKLARI SÖZCÜK ÖĞRENME
STRATEJİLERİ

Donia Yahia Zakria ABDELMENAAM

2501191655

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. Mehmet GÜRLEK

İstanbul- 2023

ÖZ

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN MİSİRLİ ÖĞRENCİLERİN KULLANDIKLARI SÖZCÜK ÖĞRENME STRATEJİLERİ

DONIA YAHIA ZAKRIA ABDELMENAAM

Yeni bir dil öğrenirken veya mevcut dilimizi geliştirirken karşımıza çıkan en temel gereksinimlerden biri, yeni sözcükleri öğrenmek ve onları kalıcı bir şekilde belleğimize depolamaktır. Sözcük öğrenme süreci, dil becerilerimizi ilerletmek için atılması gereken temel adımlardan birini oluşturur ve bu süreçte etkili stratejilerin kullanılması, başarının artırılması sağlayacaktır.

Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin kullandıkları sözcük öğrenme stratejilerinin neler olduğu tespit etmeyi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Kahire’de bulunan Yunus Emre Enstitüsünde öğrenim gören 231 öğrenci üzerinde anket uygulanmıştır.

Çalışmada nicel araştırma desenlerinden betimsel analizi kullanılmıştır. Veriler 25 sorudan oluşan ve Schmitt (1997) anketinden uyarlanmış olan anket aracılığıyla elde edilmiştir. Anket uygulaması sonucunda elde edilen veriler, istatistiksel analizler için IBM SPSS Statistics 22.0 programında değerlendirilmiştir.

Çalışmanın sonuçlarına göre, Mısırlı öğrencilerin Türkçe öğrenirken en sık başvurdukları sözcük öğrenme stratejisi bellek stratejisi olarak gözlemlenmiştir. En az tercih edilen strateji ise belirleme stratejisi olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin sözcük öğrenme stratejilerini cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, bilişsel stratejiler hariç diğer sözcük öğrenme stratejilerinde, erkek öğrencilerin ortalamasının kadın öğrencilerin ortalamasından daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Ancak istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Bununla birlikte, katılımcıların sosyal strateji kullanım düzeyleri yaş ve Türkçe düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık sergilemiştir.

Mısırlı öğrencilerin Türkçe öğrenirken en az zorlandıkları becerilerin okuma ve sözcük öğrenme olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Mısır'da Türkçe öğrenimi, Mısırlı öğrenciler, Sözcük, Sözcük öğrenme stratejileri

ABSTRACT

VOCABULARY LEARNING STRATEGIES OF EGYPTIAN STUDENTS LEARNING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

DONIA YAHIA ZAKRIA ABDELMENAAM

One of the most fundamental requirements we encounter while learning a new language or enhancing our current language skills is to acquire new vocabulary and store them in our memory permanently. The process of vocabulary acquisition constitutes a fundamental step to advance our language proficiency and employing effective strategies during this process will lead to increased success.

This study aimed to determine the vocabulary learning strategies employed by Egyptian students learning Turkish as a foreign language. In pursuit of this objective, a survey was conducted on 231 students enrolled at the Yunus Emre Institute in Cairo.

The study employed a descriptive analysis from the realm of quantitative research designs. Data were acquired through a questionnaire instrument adapted from Schmitt's (1997) survey, comprising 25 questions. Following the administration of the questionnaire, the collected data were evaluated using IBM SPSS Statistics 22.0 for statistical analysis.

As a result of the study, it was observed that the most frequently utilized vocabulary learning strategy among Egyptian students was the memory strategy, while the least utilized strategy was the determination strategy. Regarding the usage levels of vocabulary learning strategies by students in relation to the gender variable, it was noted that in all vocabulary learning strategies except cognitive strategies, the average scores for male students were higher than those for female students. However, no statistically significant difference was found. Additionally, participants' levels of social strategy usage exhibited statistically significant differences based on their age and Turkish proficiency levels.

It has been determined that the least challenging aspects for Egyptian students while learning Turkish are reading and vocabulary acquisition.

Keywords: Learning Turkish in Egypt, Egyptian students, Vocabulary, Vocabulary learning strategies

ÖN SÖZ

Sözcükler, düşüncelerimizi ve duygularımızı en doğru şekilde ifade etmemize olanak tanır. Her sözcük, bir duygu durumunu, bir düşünceyi veya bir anlamı temsil eder. Dilin zengin bir sözcük dağarcığına sahip olmak, duygularımızı daha hassas bir şekilde ifade etmemize ve düşüncelerimizi daha net bir şekilde iletmemize yardımcı olur. Her öğrenilen sözcük, bir hikâyenin başlangıcıdır. Bu bağlamda “Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin kullandıkları sözcük öğrenme stratejileri ” adını taşıyan bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin sözcük dağarcıkları genişletmeye yönelik kullandıkları stratejiler incelenmektedir.

Çalışma boyunca emeklerini esirgmeden bana destek olan danışman hocam DOÇ. DR. Mehmet GÜRLEK’e teşekkürlerimi sunuyorum.

Tezimi hazırlarken her fırsatta bana yardımcı olan, moral ve motivasyon sağlayan tüm arkadaşlarım, özellikle Racha Badreddine’ye teşekkür ediyorum.

İstanbul'un yağmurlu sokaklarında benimle yürüyen, üstümdeki yükü hafifleten ve aynı ülkede olmasak bile her zaman yanımda olan değerli arkadaşım Hassab Waari'ye en içten duygularıyla teşekkür ediyorum.

Son olarak hayatımın her döneminde maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, iniş ve çıkışlı ruh hâlime katlanan sevgili annem Amany ve babam Yahia’ya şükranlarımı sunuyorum.

DONIA YAHIA ZAKRIA ABDELMENAAM

İSTANBUL, 2023

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	ii
ABSTRACT.....	iv
ÖN SÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

1.1.Araştırmanın Amacı.....	3
1.2.Araştırmanın Önemi.....	4
1.3.Problem ve alt problemler.....	5
1.4.Sayıtlar.....	6
1.5.Sınırlılıklar.....	6
1.6.Tanımlar.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Öğrenme stratejileri.....	8
2.2. Sözcük nedir.....	10
2.3. Sözcük öğrenmenin önemi.....	12

2.4. Sözcük öğrenme stratejileri.....	13
Sözcük öğrenme stratejilerinin sınıflandırması.....	15
Stoffer'in (1995) Sınıflandırması.....	15
Gu ve Johnson (1996) sınıflandırması.....	16
Nation (2000) sınıflandırması.....	17
Cook'ın (2001) sınıflandırması.....	18
Winke ve Abbuhl (2007) sınıflandırması.....	19
Schmitt (1997) sınıflandırması.....	19
Cinsiyet.....	27

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1.Araştırma Deseni.....	29
3.2.Evren ve Örneklem.....	29
3.3.Çalışma grubu.....	30
3.4.Veri Toplama ve Analizi.....	31

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1.Katılımcıların Başvurdukları Sözcük Öğrenme Stratejileri İle İlgili Bulgular ve Yorumlamalar.....	34
4.2.Cinsiyete göre sözcük öğrenme stratejilerin kullanımı.....	43
4.3.Yaşa göre sözcük öğrenme stratejilerinin kullanımı.....	45
4.4.Kur düzeyine göre sözcük öğrenme stratejilerin kullanımı.....	48
4.5.Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrenciler sözcük öğrenimi zor bir konu olarak algılayıp algılamadıkları ile ilgili bulgular ve yorum.....	50
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	54
KAYNAKÇA.....	58
EKLER.....	65

Tablolar Listesi

Tablo 1. Nation'ın sözcük öğrenme stratejileri	17
Tablo 2. Cook'ın sözcük öğrenme stratejileri	18
Tablo 3. Keşfetme Stratejileri	20
Tablo 4. Pekiştirme Stratejileri.....	22
Tablo 5. Katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı	30
Tablo 6. Katılan öğrencilerin yaşlarına göre dağılımı.....	30
Tablo 7. Katılan öğrencilerin dil düzeylerine göre dağılımı	31
Tablo 8. Schmitt'in sözcük öğrenme stratejileri	32
Tablo 9. Betimleyici istatistik sonuçlarına göre, katılımcı öğrencilerin tercih ettikleri sözcük öğrenme stratejileri	34
Tablo 10. Betimleyici istatistik sonuçlarına göre, uygulanan tüm stratejileri.....	35
Tablo 11. Belirleme stratejilerinin kullanımına ilişkin betimleyici istatistik sonuçları	38
Tablo 12. Sosyal stratejilerinin kullanımına ilişkin betimleyici istatistik sonuçları	39
Tablo 13. Bellek stratejilerinin kullanımına ilişkin betimleyici istatistik sonuçları	40
Tablo 14. Bilişsel stratejilerinin kullanımına ilişkin betimleyici istatistik sonuçları	41
Tablo 15. Üst – bilişsel stratejilerinin kullanımına ilişkin betimleyici istatistik sonuçları	42
Tablo 16. Cinsiyete göre sözcük öğrenme stratejilerinin kullanımı.....	43
Tablo 17. Araştırma Kapsamında Yer Alan Katılımcıların Sözcük Öğrenme Strateji Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre İncelenmesi	44
Tablo 18. 18-20 yaş arası sözcük öğrenme stratejilerinin kullanımı.....	45
Tablo 19. 21-25 yaş arası sözcük öğrenme stratejilerinin kullanımı.....	46
Tablo 20. 25 ve üstü yaş arası sözcük öğrenme stratejilerinin kullanımı	46

Tablo 21. Araştırma Kapsamında Yer Alan Katılımcıların Sözcük Öğrenme Strateji Düzeylerinin Yaşa Göre İncelenmesi	47
Tablo 22. Kur düzeyine göre sözcük öğrenme stratejilerin kullanımı	48
Tablo 23. Araştırma Kapsamında Yer Alan Katılımcıların Sözcük Öğrenme Strateji Düzeylerinin Türkçe Düzeylerine Göre İncelenmesi	49
Tablo 24. Türkçe öğreniminde en çok zorlanılan başlıklar	51
Tablo 25. Katılımcı öğrencilerin düzeylerine göre öğrenilmesi zor olan başlıklar	52

KISALTMALAR LİSTESİ

N	:Öğrenci sayısı
Ort.	:Ortalama
P	:Anlamlılık düzeyi
SS	:Standart sapma
Sd	:Serbestlik derecesi
Sıra ort.	:Sıra ortalama
Sıra toplamı	:Sıra toplamı
Vb.	:ve benzeri

GİRİŞ

Dil, insanların düşüncelerini ifade etmek, duygularını aktarmak ve bilgilerini paylaşmak için kullandıkları en temel iletişim aracıdır. İnsanların farklı kültürlerde, toplumlarda ve coğrafyalarda birbirleriyle etkileşimde bulunmasının bir sonucu olarak dünya üzerinde binlerce dil vardır. Dil, yalnızca sözcüklerin bir araya gelmesinden ibaret değildir; aynı zamanda bir toplumun ve bir kültürün bir parçasıdır.

Dil öğrenme, ufukları genişleten, etkili iletişimi kolaylaştıran ve yeni kültürlere yol açan heyecan verici ve karmaşık bir süreçtir. Bu yolculuğa çıkan öğrenciler, çeşitli zorluklar ve karmaşıklıklar ile karşılaşır ve etkili dil öğrenme stratejileri uygulamaya ihtiyaç duyarlar. Bu stratejiler, çeşitli teknikleri, yaklaşımları ve zihinsel süreçleri kapsayan dil öğrenme sonuçlarını geliştirmede ve dil yeterliliğini desteklemede kilit bir rol oynamaktadır.

Geleneksel eğitim yaklaşımları genellikle öğretmen merkezlidir. Bu yaklaşımda, öğretmen bilgileri aktarırken öğrenciler pasif kalır ve sadece ezberler. Öğrenci merkezli öğrenme ise, öğrencilerin aktif katılımını teşvik eder ve öğrencilerin ilgi, ihtiyaçları ve öğrenme stillerine göre öğrenme deneyimini şekillendirir.

Öğrenme stratejileri, öğrencilerin bilgiyi keşfetmelerini, problem çözme becerilerini geliştirmelerini ve aktif olarak öğrenmeye katılmalarını sağlar. Eğitimde öğrenme stratejileri daha fazla kullanılması, öğrencilerin gerçek hayatta başarılı olmalarını sağlayacak önemli bir adımdır.

Sözcük öğrenimi, dil öğrenme sürecinde etkili iletişim kurmanın temel taşlarından biridir ve dil becerilerini geliştirmek için önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Geniş sözcük dağarcığı, dil öğrenenlerin kimliklerini ifade etmelerini ve düşüncelerini özgürce dile getirmelerini sağlamaktadır. Bununla beraber, düşüncelerimizi net bir şekilde ifade etmek için doğru

sözcükleri seçmemiz gerekir. Yanlış kullanılan veya eksik kalan sözcükler, iletişimi zorlaştırabilir ve daha az anlaşılabilir hâle getirebilir. Dolayısıyla, dil öğrenenlerin etkili sözcük öğrenme stratejileri geliştirip uygulamaları gerekmektedir.

Binlerce dil bulunmasına rağmen, son zamanlarda bazı diller dünya çapında popülerlik kazanmıştır. Bu dillerden biri de Türkçe'dir. Türk dili, binlerce yıl öncesine dayanan geniş bir bölgede konuşulan zengin bir dildir. Türk kültürünün çeşitliliği ve zenginliği uluslararası ilgiyi çekmektedir.

Bu tezde, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin sözcük dağarcıkları genişletmeye yönelik kullandıkları stratejiler incelenmektedir. İlave olarak, Mısırlı öğrencilerin en çok ve en az hangi stratejileri uyguladıklarını araştırmayı amaçlamaktadır. Bunun yanı sıra, cinsiyet, yaş ve kur düzeyi gibi değişkenlere göre farklılık olup olmadığı araştırılmaktadır.

Bu araştırmanın amacına, önemine, problem ve alt problemlerine, sayıltılarına ve sınırlılıklarına araştırmanın birinci bölümünde yer verilmektedir.

Araştırmanın ikinci bölümünde, kurumsal çerçevesinde sözcüğün anlamı, öğrenme stratejileri ve sözcük öğrenme stratejileri ile ilgili bilgi verilmektedir.

Araştırmanın üçüncü bölümünde, araştırmada kullanılan nicel yöntem ve katılımcıların demografik bilgilerine yer verilmektedir.

Dördüncü bölümde, Kahire Yunus Emre Enstitüsü'nde öğrenim gören Mısırlı öğrenciler üzerinde uygulanan anketten elde edilen veriler analiz edilerek bulgular ve yorumlar hakkında bilgi sunulmaktadır.

Tezin son bölümünde, veri analizinden elde edilen bulgulara dayanarak, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin kullandıkları sözcük öğrenme stratejilerinin neler olduğu, hangi sıklıkla kullanıldığı ve bazı değişkenlere göre farklılık olup olmadığı belirlenmektedir. Ayrıca bununla ilgili öneriler sunulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacına, araştırmanın önemine, problem ve alt problemlere, araştırma ile ilgili sayıtlılara, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

İnsanlık tarihinin en önemli keşiflerinden biri dildir. Dil, insanların düşüncelerini ifade etmek ve birbirleriyle etkileşimde bulunmak için kullandıkları araçlardır. Günümüzde yabancı dil öğrenmek giderek daha popüler hâle gelmektedir. İnsanlar, iletişim, kültürlerarası anlayış, kariyer, kişisel gelişim ve zevk gibi çeşitli nedenlerle dil öğrenmektedir. Buna ek olarak dijital teknolojinin gelişimi, insanların yabancı dil öğrenme ve kültürel etkileşimde bulunma imkânlarını artırmıştır.

Dil öğrenme sürecinin temelini oluşturan sözcükler, fikirleri, duyguları ve bilgileri aktarmada hayati bir rol oynamaktadır. Bir dilin gramerini anlamak oldukça önemlidir, ancak bu grameri uygulayarak bir cümle oluşturmak için sözcükler gereklidir. Yeni bir dil öğrenirken sözcük dağarcığını genişletmek, dilin zenginliklerini ve farklı anlamlarını keşfetmek anlamın daha iyi anlaşılmasına yardımcı olur. Dil becerilerinin temeli, sözcük bilgisidir. Bir dildeki sözcükleri anlamak ve kullanmak, okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerini geliştirmek için kritik öneme sahiptir. Sözcük bilgisi, bir dilin sözcük dağarcığına dayanarak cümle oluşturma ve anlama yeteneğini geliştirir. Dil öğrenenler, sözcük dağarcığını artırarak dil becerilerini geliştirebilir ve daha iyi iletişim kurabilirler.

Son yıllarda birçok sebepten dolayı popüler hâle gelen yabancı diller arasında Türkçe yer almaktadır. Türkçenin yaygınlaşmasının sebepleri arasında Türk kültürünün zenginliği, Türkiye'nin stratejik konumu, ekonomik gücü, turizm sektöründeki gelişmeleri ve Türk dizileri küresel olarak popülerlik kazanması gibi faktörler kategorize edilebilir.

Mısır ile Türkiye arasında tarihî ve kültürel bağlantılar bulunmasından dolayı son yıllarda Mısır'da Türkçe öğrenme popülerleşmeye başlamıştır. Bu durum, Türkçe öğrenirken strateji kullanımının önemini vurgulamaktadır.

Bu çalışmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin kullandıkları sözcük öğrenme stratejilerini belirlemektir. Bu araştırma, Türkçe öğrenenlerin sözcük öğrenme süreçlerini ve tercihlerini analiz ederek Türkçe sözcük öğrenimi konusunda daha iyi bir anlayış sağlamayı hedeflemektedir. Bununla birlikte öğrencilerde cinsiyet, yaş ve dil düzeyi gibi bazı değişkenlere göre bir farklılık olup olmadığı da araştırılmaktadır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Küreselleşme, teknolojik gelişme ve iletişim olanaklarının genişlemesi gibi faktörler, insanların birden fazla dil öğrenmeye yönelik motivasyonlarını artırmıştır. İnsanlar, farklı ülkelerle işbirliği yapmak, uluslararası ilişkilerde aktif rol oynamak ve farklı kültürlerle açık olmak için birden fazla dil öğrenmeye ilgi duymaktadır.

Dil öğrenimi sürecinde, öğrencilerin sözcük öğrenme stratejilerini kavramak ve etkili stratejileri tespit etmek büyük önem taşır. Sözcük öğrenme stratejileri, öğrenme sürecini daha aktif hâle getirir ve öğrencileri dil öğrenme sürecine daha fazla katılım sağlar. Stratejiler, sözcük öğrenimini sadece pasif bir şekilde dinleme veya okuma yapmaktan çıkararak, öğrencilerin sözcük öğrenimiyle etkileşim hâlinde olmasını sağlar. Öğrenciler, sözcük öğrenme stratejilerini kullanarak sözcük dağarcığını etkili bir şekilde genişletebilir ve kendilerini güvenli bir şekilde ifade edebilir.

Mısırlı öğrencilerin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenme sürecindeki sözcük öğrenme stratejileri, dil öğretimi ve öğrenimi alanında önemli bir araştırma konusudur. Bu alanda yapılan çalışmaların öğrencilerin sözcük öğrenme süreçlerini anlamak, etkili öğrenme stratejilerini belirlemek ve dil öğretimini geliştirmek için önemli bir kaynak sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma, öğrencilerin sözcük öğrenme süreçlerini, stratejilerini ve tercihlerini analiz ederek Türkçe sözcük öğrenimi konusunda daha iyi bir anlayış sağlamayı hedeflemektedir. Ayrıca, dil öğretiminde strateji kullanımının önemini vurgulayarak öğretmenlere ve dil öğrenenlere stratejik dil öğrenme becerilerini geliştirme konusunda yol gösterecektir.

1.3. Problem ve alt problemler

Araştırmanın temel problemini “Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin kullandıkları sözcük öğrenme stratejileri nelerdir?” sorusu oluşturmaktadır. Bu hedefe yönelik olarak aşağıdaki alt problemlere çözüm aranmıştır.

- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrenciler en çok ve en az hangi stratejileri kullanmaktadır?
- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin cinsiyetlerine göre strateji kullanımında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin yaşlarına göre strateji kullanımında bir farklılık var mıdır?
- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin dil düzeylerine göre bir farklılık var mıdır?
- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrenciler sözcük öğrenimi zor bir konu olarak algılamakta mıdır?

1.4. Sayıtlar

Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden olan anket kullanılmıştır. Bu bağlamda, katılımcı öğrencilerin veri toplama amacıyla hazırlanan anketin soruları gerçek cevaplar verdikleri varsayımıyla ilerlenmiştir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2022-2023 eğitim ve ğretim yılında Kahire Yunus Emre Enstitüsünde ğrenim gören 231 ğrenci ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Strateji: Bir amaca ulaşmak için belirlenen hedeflere yönelik olarak planlama, kaynak yönetimi ve eylem planlarının oluşturulduğu bir yol haritasıdır.

ğrenme stratejileri: Bireylerin bilgi ve becerileri kazanmak, anlamak, hatırlamak ve kullanmak için uyguladıkları tekniklerdir. Bu stratejiler, öğrenmeyi teşvik etmeyi ve geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Dil ğrenme stratejileri: Bir yabancı dili öğrenirken kullanılan bilinçli ve planlı yaklaşımlardır.

Sözcük ğrenme stratejileri: Yeni sözcükleri anlamak, hatırlamak ve etkili bir şekilde kullanmak için uygulanan bilinçli ve planlı yöntemlerdir.

Keşfetme stratejileri: Bilinmeyen bir konuyu veya alana ilişkin bilgi edinmek, anlamak ve keşfetmek için kullanılan tekniklerdir.

Pekiştirme stratejileri: Öğrenilen bilgilerin hatırlanması ve kullanılmasını güçlendirmek için kullanılan yaklaşımlardır.

Bellek stratejileri: Yeni öğrenilen bilgiyi organize etmeyi, ilişkilendirmeyi, tekrar etmeyi, bağlamsal anlamı değerlendirmeyi içeren stratejilerdir.

Sosyal stratejiler: Sözcükleri anlamak, hatırlamak ve kullanmak için grup çalışmaları ve sosyal etkileşimler gibi sosyal yöntemler kullanmayı içeren stratejilerdir.

Belirlenme stratejileri: Bilinmeyen bir sözcüğün anlamını, kullanımını ya da kökeni belirlemek için kullanılan stratejilerdir.

Bilişsel stratejileri: Sözcük öğrenme sürecinde zihinsel faaliyetleri kullanarak sözcük anlamını ve kullanımını belirlemek için kullanılan stratejilerdir.

Üst-bilişsel stratejiler: Sözcük öğrenme hedeflerini belirlemek, planlama yapmak, dikkati sürdürmek, hataları düzeltmek, ilerlemeyi değerlendirmek ve öğrenme stratejilerini değerlendirmek gibi çeşitli yöntemler içeren stratejilerdir. Bu stratejiler, öğrencilerin sözcük öğrenme süreçlerini aktif olarak kontrol etmelerini ve kendi kendilerini düzenlemelerini sağlar.

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Öğrenme stratejileri

Öğrenme stratejileri, öğrencinin öğrenme sürecini doğrudan etkileyen önemli faktörlerden biridir. Öğrenciler, kendi öğrenmelerini geliştirmek amacıyla bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde kullanabilecekleri bir dizi teknikle karşılaşır. Bu teknikler, öğrencilerin kendi öğrenme tarzlarının farkına varmalarını, kalıcı bir öğrenme sürecini sağlamalarını, öğrenmelerini değerlendirmelerini ve öğrenme sürecinden keyif almalarını destekler.

Strateji , De Villers (1992) tarafından belirtildiği üzere, bir amaca ulaşmak için gerekli olan işlemleri düzenleme ve planlama sanatıdır. Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne (2009) göre ise strateji, "önceden belirlenen bir amaca ulaşmak için takip edilen yol" şeklinde tanımlanmaktadır.

Alanyazında yapılan incelemeler, öğrenme stratejileri kavramının birçok araştırmacı tarafından tanımlandığını ortaya koymaktadır.

Harmanlı (2000) tarafından yapılan tanıma göre, öğrenme stratejisi, öğrenmeyi gerçekleştirmek için takip edilen yöntemler, öğrencinin kendi kendine öğrenme sürecini kolaylaştırmak için kullandığı eylemler ve öğrenme sırasında kodlama sürecini etkilemeye yönelik davranış ve düşünceleri içermektedir. Öğrenme stratejisinin esas hedefi, öğrencinin duygusal durumunu etkileyerek yeni bilgileri seçmesini, düzenlemesini ve birleştirmesini kolaylaştırmaktır (Harmanlı, 2000).

Sünbül (2011), öğrenme stratejilerini öğrencilerin bağımsız bir şekilde kendi öğrenme görevlerini yerine getirmelerine olanak tanıyan teknikler, alışkanlıklar ve prensipler olarak tanımlamaktadır. Weinstein ve Mayer (1983, s.3) ise öğrenme stratejilerini bireyin öğrenme

esnasında kullanımını benimsediği ve öğrenme sürecini etkileyen davranış ve düşünceler olarak tanımlamaktadır. En genel ifadesiyle, öğrenme stratejisi, bir öğrencinin bir konuyu veya içeriği bireysel olarak öğrenmek amacıyla kullandığı işlemlerdir (Gagne ve Driscoll, 1988).

Derry ve Murphy (1986, s. 2) tarafından tanımlandığı üzere, öğrenme stratejileri, bilgi ya da becerilerin kazanılmasını kolaylaştırmak için özel bir öğrenme durumunda birey tarafından kullanılan zihinsel taktiklerin tümünü ifade eder. Weinstein ve Mayer (1986), öğrencilerin daha etkili öğrenme, depolanan bilgiyi hatırlama ve kendilerini motive etme amacıyla, öğrenme stratejilerinin farkında olmalarının önemine vurgu yapmaktadır.

Oxford (1990, s. 8) tarafından ifade edildiği üzere, öğrenme stratejileri eğitim alanında bilginin edinilmesini, depolanmasını, geri getirilmesini ve kullanılmasını kolaylaştırmak amacıyla öğrenen tarafından kullanılan işlemler ya da etkinlikler olarak tanımlanmaktadır.

Son olarak, Mayer (2008, s. 390) tarafından ifade edildiği üzere, öğrenme stratejileri, öğrenen tarafından bilinçli bir şekilde gerçekleştirilen bilişsel işlemlerle öğrenme düzeyini artırmaya yönelik olarak kullanılmaktadır.

Bu tanımlara göre, öğrenme stratejilerini kullanan öğrencilerin daha verimli ve bağımsız oldukları gözlenmektedir.

Öğrenme stratejileriyle ilgili birçok araştırmaya temel oluşturan sınıflandırma, Weinstein ve Mayer (1986) tarafından gerçekleştirilmiştir. Weinstein ve Mayer (1986), öğrenme stratejilerini temel ve karmaşık stratejiler birleştirilerek genel olarak ele alındığında beş ana grupta sınıflandırmaktadır. Buna göre öğrenme stratejileri aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır:

Yineleme stratejileri: Önemli bilgileri belirleyerek uzun süreli hatırlamayı destekleyen yöntemlerdir. Bu stratejiler, yüksek sesle okuma, ders kayıtlarını tekrar tekrar dinleme, ezberleme, metindeki önemli bilgilerin altını çizme veya onları vurgulama, not olarak önemli bilgileri diğerlerinden ayırmayı içermektedir.

Anlamlandırma stratejileri: Öğrencinin yeni öğrendiği bilgileri daha önceki bilgileriyle ilişkilendirerek öğrenme sürecini gerçekleştiren yöntemlerdir. Anlamlandırma stratejileri, bilgiyi

başka sözcüklerle ifade etme, özetleme yapma, eleştirel düşünme, soru sorma, karşılaştırma yapma ve zihinsel imgeler oluşturma gibi çeşitli stratejileri içermektedir.

Örgütlenme stratejileri: Öğrenilecek bilgilerin daha düzenli bir şekilde öğrenilmesini sağlayan yöntemlerdir. Örgütlenme stratejileri, yeni bilginin bir tür grafik şeklinde yeniden düzenlenmesini içeren bir anlamlandırma stratejisi grubu olarak düşünülebilir (Weinstein vd., 2011, s. 48). Bu stratejiler, kavram haritaları oluşturma, tablo hazırlama, ana hatları gösteren şemalar çizme gibi yöntemleri içermektedir.

Anlamayı izleme stratejileri: Anlamayı izleme stratejileri, öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerini yönlendiren ve değerlendiren yöntemlerdir. Bu stratejiler, öğrencinin öğrenme hedeflerini belirlemesini ve bu hedeflere ulaşmak için çeşitli stratejiler kullanmasını içerir. Öğrenciler, kendilerini değerlendirmek için kendi kendilerine sorular sorma, kendilerini test etme ve öğrendikleri bilgiyi başka birine öğretme gibi yöntemleri kullanabilirler.

Duyuşsal stratejiler: Öğrenmede güdüsel ve duygusal engelleri aşmayı sağlayan yöntemlerdir (Özer, 1998, s. 159). Bu stratejiler, öğrencinin kaygı düzeyini azaltmak için bilinçli çabalarını içerir. Odaklanma, çalışma planı oluşturma, stresi azaltma ve içsel motivasyonu teşvik etme gibi yöntemler, bu stratejilere örnek olarak verilebilir.

2.2. Sözcük nedir

Dilin en temel unsurlarından biri olan sözcüğün algılanması kolay, ancak tanımlanması oldukça tartışmalı bir konudur. Bunun nedeni, alanyazında sözcüğün çok sayıda ses (fonoloji), anlam (semantik), dizim (sentaks) ve biçim (morfoloji) yönü olan çeşitli tanımların bulunması, bu tanımların çoğunda sözcüğün farklı şekillerde ifade edilmesi ve ortak bir noktada buluşmamasıdır.

TDK'ye göre (2005), sözcük, sözlük anlamı olarak ses bütünlüğüyle ifade edilen ve sözcük şeklinde olan bir anlamı ifade ederken, Kubbealtı Lügati Türkçe sözlüğünde (2011) "Bir veya birkaç heceden meydana gelen anlamlı söz, sözcük" şeklinde tanımlamaktadır.

(Carter, 1987, s. 4) sözcüğü şekle göre "Bir sözcük, bir tarafından boşluk ya da noktalama işareti bağlı olan her harf dizisidir." şeklinde ifade etmektedir.

Korkmaz (1992, s. 100) ise şekil ve içerik bakımından sözcüğü, "tek başına zihinsel belirli kavramlarla ilişkilendirilen somut veya soyut dil kalıpları olan, bir veya birden fazla hece grubundan oluşan; dil aracılığıyla somut ve soyut kavramlar arasındaki ilişkiyi kuran dil birimleri" şeklinde tanımlamaktadır.

(Gülensoy, 2010, s. 515) Sözcüğün "Bir dilde konuşan kişiler arasında zihinde tek başına kullanıldığında belli bir kavrama karşılık gelen; belli bir duygu ve düşünceyi yansıtan; somut veya soyut kavramlar arasında ilişki kuran; bir veya birden fazla heceli ses gruplarından oluşan dil birimi." olduğunu belirtmiştir.

Bloomfield'in "Bir sözcük, tek başına bir soruya cevap olarak veya bir ifade ya da ünlem olarak kendi başına kullanılabilirse, o zaman sözcük olarak kabul edilir." ifadesinde, çok anlamlılık ve eş seslilik gibi durumlar göz ardı edilmektedir.

Ergin (1989, s. 95) sözcüğü, "Anlamı veya dilbilgisi işlevi olan ve tek başına kullanılabilen ses veya seslerin topluluğudur." diye tanımlamaktadır.

Martinet (1985, s. 97-98), sözcüğü, birbirinden ayrılamayan anlam birimlerinin oluşturduğu bağımsız bir yapı olarak tanımlarken, aynı zamanda edatlar gibi bağlam içerisinde anlam kazanan işlevsel birimlerin de sözcük olarak adlandırıldığını belirtmektedir.

Read (2000, s. 1) daha kısa ve sıkça alıntılanan bir tanım sunarak, sözcüğün dilin en temel yapı taşı olduğunu ve cümleler, paragraflar ve tüm metinler gibi daha büyük yapıların oluşturulduğu anlam birimleri olduğunu ifade eder.

Raed, sözcüğü ele alırken önce işlevsel sözcükler ve anlamlı sözcükler olmak üzere iki gruba ayırır. İşlevsel sözcükler edatlardan oluşur ve bu tür sözcükler içinde geçtikleri bağlama göre anlam kazanırken tek başlarına herhangi bir anlam ifade etmezler. Anlamlı sözcükler ise isimleri, sıfatları, zarfları ve fiilleri içerir. Anlamlı sözcükler anlamsal olarak bağımsızdır ve sözcük testlerinin çoğunu oluşturmaktadır.

Sözcük bilim çalışmalarında, hem işlevsel hem de kendi başına anlamı olan sözcükler için karmaşayı gidermek amacıyla kapsayıcı bir dilbilimsel kavram olan "sözcük birim" terimi kullanılmaktadır. Crystal (2008, s. 276) tarafından ifade edildiği üzere, "sözcük birim", dilin anlambilimsel sistemi içinde en küçük birimdir.

2.3. Sözcük öğrenmenin önemi

Sözcük bilgisi, insanların düşüncelerini, fikirlerini ve duygularını ifade etmek için kullandıkları bir araçtır. Geniş bir sözcük dağarcığı, insanlara doğru zamanda doğru sözcükleri kullanma imkânı tanır. "Kişi ne kadar çok sözcüğü doğru bir şekilde kullanırsa, kendini o kadar rahat ve özgüvenle ifade edebilir ve içinde yaşadığı dünyayı daha iyi anlayabilir." (Nandy 1994, p. 1).

İyi bir dil öğrenme sınıfında hem sözcük bilgisinin hem de dil bilgisinin öğretilmesi gereklidir. Ancak Allen (1983, s. 5), sözcük dağarcığının daha önemli olduğunu ve dil bilgisinden önce öğretilmesi gerektiğini belirtmektedir. Flower (2000, s. 5) ise "Öğrencilerin öğrenmesi gereken en önemli şey sözcüklerdir. Dilbilgisi önemlidir, ancak sözcük bilgisi çok daha önemlidir." şeklinde görüş bildirmektedir.

Bu durumda, insanlar sözcükleri yanlış telaffuz etse veya dilbilgisi hataları yapsa bile anlaşılabilir. Ancak, sözcüklerin olmadığı bir iletişimde anlamlı bir şekilde iletişim kurmak neredeyse imkânsızdır.

Lewis (1993, s. iii) sözcük dağarcığının günlük iletişim için temel bir önem taşıdığına inanmaktadır. Dil öğrenenlerin, kendilerine hitap edenlerin kullandığı anahtar sözcükleri bilmemeleri durumunda, morfoloji ve sözdizimini bilseler bile sohbete katılamayacaklarını vurgulamaktadır.

Schmitt (2000, s. xi) "Dil Öğretiminde Sözcük Bilgisi" adlı kitabında, sözcük dağarcığının iletişimsel yeterlilik ve ikinci bir dil edinimi için merkezi bir öneme sahip olduğunu ifade etmektedir.

Özetlemek gerekirse, sözcük bilgisi yabancı dilde öğrenme, anlama ve iletişim kurmada önemli bir rol oynamaktadır. Yeterli sözcük bilgisi, kişinin gerçek düşüncelerini, fikirlerini ve duygularını ifade etmelerini sağlamaktadır. Sadece sözcükleri kullanarak bir kişinin kendisini ifade etmesi mümkündür fakat bir dilbilgisi yapısını sözcükler olmadan kullanmak iletişim için yeterli değildir.

2.4. Sözcük öğrenme stratejileri

Schmitt ve Mann'in (2011) belirttiği gibi, yabancı bir dili etkili bir şekilde kullanmak için çok sayıda sözcük bilmek gerekmektedir. Ancak, öğrenciler genellikle bu noktada yetersiz kalmaktadır. Zimmerman (2014) tarafından yapılan çalışmalar, öğrencilerin dil derslerinde sınırlı sayıda sözcük öğrendiğini ve öğrendikleri sözcükler hakkında çoğu zaman tam bilgi sahibi olmadıklarını ortaya koymuştur. Bu nedenle, öğrencilerin sözcük öğrenme stratejilerine başvurmaları ve yeni öğrendikleri sözcükleri zihinlerinde tutmak, hatırlamak ve kullanmak için çaba göstermeleri gerekmektedir. Başka bir deyişle, öğrencilere sözcük öğrenme stratejileri öğretilerek, dil öğrenme sürecinde bağımsız bir şekilde ilerlemeleri ve yeni sözcükleri nasıl öğreneceklerine kendilerinin karar vermesi teşvik edilmelidir.

Cameron'ın (2001, s. 93) belirttiği gibi dil öğrenenler, stratejileri otomatik olarak benimseme eğiliminde olmayabilirler. Bu nedenle, öğrencilerin bireysel farklılıkları ve değişen ihtiyaçları göz önünde bulundurularak farklı stratejilerin açık bir şekilde öğretilmesi, bağımsız dil öğrencileri olmalarına yardımcı olabilir.

Cohen ve Macaro'nun (2007) araştırmalarına göre, sözcük öğrenme stratejileri konusundaki çalışmalar genellikle iki döneme ayrılmaktadır: 1990 öncesi ve sonrası. 1990'dan önce, ikinci dil edinimi araştırmaları genellikle sözdizimsel konulara ve iletişimsel yetkinliğe odaklanırken,

öğrencilerin sözcük dağarcığının oluşturulması öznel bir sürece bırakılmıştır. Ancak, 1990'dan sonra ikinci dil edinimi alanındaki araştırmacılar, sözcük dağarcığının ve bilgisinin ikinci dil ediniminde oynadığı önemli rolü fark etmişlerdir (Cohen ve Macaro, 2007).

Sözcük öğrenme stratejileri, farklı araştırmacılar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Rubin (1987), sözcük öğrenme stratejilerini, bilginin elde edildiği, kaydedildiği ve kullanıldığı bir süreç olarak temel dil öğrenme becerilerinden biri olarak tanımlar. Cameron (2001) ise sözcük öğrenme stratejilerini, bir sözcüğü anlamak ve hatırlamak için yapılan bir çaba olarak açıklamaktadır. Nation (2001) ise sözcük öğrenme stratejilerini, dil öğrenme stratejisinin bir parçası olarak vurgulamaktadır.

Catalan (2003) ise dil öğrenme stratejilerinin bir parçası olan sözcük öğrenme stratejilerini, dil öğrenenlerin bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını öğrenme, anlamları uzun süreli belleğe aktarma, gerektiğinde hatırlama ve sözlü ya da yazılı olarak kullanma için attıkları adımlar veya eylemler olarak tanımlamaktadır.

Hamzah, Kafipour ve Abdullah (2009) tarafından yapılan araştırmada, sözcük öğrenme stratejileri üç farklı açıdan incelenmektedir. İlk olarak, öğrencilerin yeni sözcük öğrenme sürecini kolaylaştıran herhangi bir eylem olabilir. İkinci olarak, bu eylemler sözcük öğreniminin verimliliğini artırabilmelidir. Üçüncü olarak, sözcük öğrenme stratejileri, öğrencinin yeni sözcükleri öğrenmek için yaptığı bilinçli eylemleri ifade etmektedir.

Schmitt (2000) ise iyi öğrencileri, sözcük öğrenme sürecini bilinçli olarak organize eden ve hedef sözcükleri öğrenmek için farklı strateji türlerini kullanan öğrenciler olarak tanımlamaktadır.

Araştırmalar, yetişkinlerin kendi sözcük öğrenim süreçlerini yönetme konusunda, okuma, yazma, konuşma, dinleme ve dilbilgisi gibi diğer dil becerilerine göre aktif olarak katılma konusunda mükemmel bir yeteneğe sahip olduklarını göstermektedir.

Sözcük öğrenme stratejilerinin sınıflandırması

Literatürün incelenmesi sonucunda, sözcük öğrenme stratejileriyle ilgili pek çok sınıflandırma yapıldığı gözlemlenmektedir. Bu sınıflandırmalar, ikinci dil sözcük edinimi alanına önemli katkılarda bulunmaktadır.

Stoffer'in (1995) Sınıflandırması

Stoffer (1995), Japonca, Almanca ve İspanyolca yabancı dil öğrenenler üzerinde bir sözcük öğrenme çalışması yapmak amacıyla 53 maddeden oluşan bir anket tasarlamıştır. Bu çalışmanın sonucunda, sözcük öğrenme stratejileri dokuz farklı sınıf altında toplanmıştır:

Bu çalışma sonucunda sözcük öğrenme stratejileri aşağıdaki 9 sınıf altında toplanmıştır.

1. Doğal dil kullanımı içeren stratejiler
2. Yaratıcı etkinlikleri içeren stratejiler
3. Kendini motive etme stratejileri
4. Zihinsel bağlantı kurma stratejileri
5. Bellek stratejileri
6. Görsel ve işitsel stratejiler
7. Fiziksel hareketleri içeren stratejiler
8. Kaygıyla başa çıkma stratejileri
9. Sözcükleri düzenleme stratejileri

Bu farklı stratejiler, dil öğrenenlerin dil bilgisi ve sözcük dağarcığını geliştirmeye yardımcı olmak ve daha etkili iletişim kurabilmek için kullanılmaktadır. Dil öğrenme sürecinde bu çeşitli stratejilerin bir arada kullanılması, dil becerilerini daha iyi ve kalıcı bir şekilde geliştirmeye katkı sağlayacaktır.

Stoffer, bu çalışmanın sonucunda en sık kullanılan stratejinin zihinsel bağ kurma stratejileri olduğunu tespit etmektedir. Ayrıca daha önce yabancı dil öğrenmiş deneyimli dil öğrenenlerin, bir yabancı dili ilk kez öğrenenlerden önemli ölçüde daha sıklıkla stratejileri kullandıkları sonucunu işaret etmektedir.

Gu ve Johnson (1996) sınıflandırması

Gu ve Johnson (1996) tarafından yapılan araştırmada, 850 Çinli üniversite öğrencisinin ileri düzeyde İngilizce öğrenme süreçlerinde kullandıkları sözcük öğrenme stratejileri araştırılmak üzere, 91 maddelik çeşitli öğrenme stratejilerini içeren bir anket geliştirilmiştir. Araştırmanın amacı, öğrencilerin kullandıkları sözcük öğrenme stratejileri ile sözcük bilgisi düzeyi ve dil yeterlilikleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemektir.

Araştırma sonuçlarına göre, dikkatini verme, not alma ve tahminde bulunma gibi bilişsel stratejileri kullanan öğrencilerin sözcük bilgisi düzeyi ve dil yeterlilikleri arasında önemli bir ilişki bulunmuştur. Bu tür stratejileri kullanan öğrenciler, daha kolay bir şekilde yeni sözcükler öğrenmiştir. Ayrıca, kapsamlı okuma yoluyla sözcük edinen öğrenciler, sözcük bilgisi testlerinde ortalamanın üzerinde puan elde etmişlerdir.

Bu çalışma, dil öğrenme süreçlerinde kullanılan belirleme stratejilerinin, sözcük bilgisi ve dil yeterlilikleri ile bağlantılı olduğunu göstermektedir. Bilişsel stratejilerin ve kapsamlı okumanın, sözcük edinme ve dil öğrenme süreçlerine önemli katkılar sağladığı sonucuna varılmıştır.

1. Sözcük öğrenmeyle ilişkili inançlar
2. Üstbilişsel stratejiler
3. Tahmin etme stratejileri
4. Sözlük kullanımı
5. Not alma stratejileri
6. Bellek stratejileri (tekrar)
7. Bellek stratejileri (kodlama)
8. Etkinleştirme stratejileri

Nation (2000) sınıflandırması

Nation tarafından yapılan sınıflandırmaya göre, sözcük öğrenme stratejileri üç temel kategori altında gruplanmıştır:

Tablo 1. Nation'ın sözcük öğrenme stratejileri

Strateji	Strateji türleri
Planlama stratejileri	<ul style="list-style-type: none"> • Sözcüğü seçme, • Sözcük bilgisinin boyutlarını seçme, • Stratejileri seçme • Tekrarlama
Kaynak stratejileri	<ul style="list-style-type: none"> • Sözcükleri analiz etme • Bağlam içinde kullanma • Sözlüklere başvurma • Birinci dil ve ikinci dilde paralellikler kurma
Süreç stratejileri	<ul style="list-style-type: none"> • Fark etme • Hatırlama • Üretme (veya kullanma)

Nation (2000, s. 353)

Planlama stratejileri, öğrencinin nasıl odaklanacağını ve hangi sözcük üzerinde ne kadar duracağını bilmesidir.

Kaynak stratejileri: Sözcük ile ilgili bilgi kaynaklarına ulaşma stratejileridir.

Süreç stratejileri: sözcüklerin hatırlanması ve kalıcı hâle getirilmesini sağlayan stratejilerdir.

Bu sınıflandırma, dil öğrenenlerin sözcük öğrenme sürecinde kullanabilecekleri farklı stratejileri tanımlar. Her bir strateji, sözcük bilgisini güçlendirmek, sözcük anlamını anlamak ve dil becerilerini geliştirmek için öğrencilere yardımcı olabilir. Dil öğrenme sürecinde bu çeşitli stratejilerin bilinmesi ve kullanılması, dil öğrenme sürecini daha etkili ve verimli hâle getirebilir.

Cook'un (2001) sınıflandırması

Cook (2001) sözcük öğrenme stratejilerini anlam kazanma ve sözcük edinme olmak üzere iki ana kategoride sınıflandırmıştır.

Tablo 2. Cook'ın sözcük öğrenme stratejileri

Strateji	Strateji türleri
Anlam kazanma stratejileri	<ul style="list-style-type: none"> • Durumdan ya da bağlamdan tahminde bulunma • Sözlük kullanma • Sözcükten çıkarımlar yapma • Kökenlere bağlama
Sözcük edinme stratejileri	<ul style="list-style-type: none"> • Tekrarlama ve ezbere öğrenme • Akıldaki sözcükleri organize etme. • Mevcut bilgiye bağlama

Bu sınıflandırma, dil öğrenme sürecinde sözcük anlamını anlama ve yeni sözcükleri edinme konusunda kullanılan stratejileri temsil etmektedir. Anlam kazanma stratejileri, bir sözcüğün anlamını çevreden ve bağlamdan çıkarma yoluyla anlama sürecine odaklanırken, sözcük edinme stratejileri, yeni sözcüklerin hafızada tutulması ve öğrenme sürecini kolaylaştırmak için kullanılan stratejilere odaklanmaktadır.

Winke ve Abbuhl (2007) sınıflandırması

Winke ve Abbuhl (2007) dil öğrenme stratejilerini, Long'un (1996) etkileşim hipotezinin detaylı bir şekilde incelenmesinden sonra eleştiriye maruz kalan yapılarını yeni bir bakış açısıyla açıklamak için sözcük öğrenme stratejilerini üç ana kategoriye ayırmışlardır. Bu üç kategori şunlardır: Girdi tabanlı stratejiler, çıktı tabanlı stratejiler ve bilişsel stratejiler.

Girdi tabanlı sözcük öğrenme stratejileri, hedef dilin ana dili konuşmacılarını dinleme, hedef dili kapsamlı olarak okuma, yabancı dildeki sözcüklerin birinci dile çevirisini isteme ve referans kitaplarına başvurma gibi stratejileri içermektedir.

Çıktı temelli stratejiler, not alma, telaffuz pratiği yapma, yabancı dilde konuşma, sözlü ve yazılı tekrar yapma, ve sözcük listeleri oluşturma gibi stratejileri içermektedir.

Son olarak, bilişsel stratejiler, sözcüklerin anlamlarını hatırlama, tahminde bulunma, çalışma sürecini planlama, görseller kullanma ve birinin ilerlemesini izlemek için kendi kendini test yapma gibi eylemleri içermektedir.

Bu sınıflandırma, dil öğrenme stratejilerinin çeşitliliğini ve öğrenme sürecindeki farklı odakları anlamada bize daha kapsamlı bir bakış sunmaktadır.

Schmitt (1997) sınıflandırması

Schmitt, Oxford (1990) tarafından yapılan dil öğrenme stratejilerinin sınıflandırması temel olarak, kapsamlı ve sık kullanılan bir sözcük öğrenme stratejileri listesi oluşturmuştur. Schmitt'in (1997) sınıflandırmasında, stratejiler keşfetme ve pekiştirme başlıkları altında ele alınmaktadır. Keşfetme stratejileri, bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını çıkarmak için kullanılan stratejileri içermektedir. Pekiştirme stratejileri ise, yeni sözcüğün anlamını pekiştirmek için kullanılan stratejileri ifade etmektedir.

Keşfetme stratejileri

Keşfetme stratejileri, sözcüklerin anlamını belirlemeye yönelik bireysel çaba gerektiren stratejileri ve anlam veya çeviri konusunda öğretmen veya sınıf arkadaşlarından yardım almayı içeren sosyal stratejileri kapsamaktadır.

Tablo 3. Keşfetme Stratejileri

Keşfetme stratejileri	
Belirleme stratejileri	<ul style="list-style-type: none"> • Sözcüklerin türünü analiz etme • Sözcüklerin ek ve köklerini analiz etme • Ana dilde aynı kökten sözcüklerin gelip gelmediğini kontrol etme • Var olan resimleri ya da hareketleri analiz etme • Metin bağlamından tahmin etme • İki dilli sözlük kullanma • Tek dilli sözlük kullanma • Sözcük listeleri oluşturma • Resimli sözcük kartları kullanma
Sosyal stratejileri	<ul style="list-style-type: none"> • Öğretmeninden birinci dil çevirisi isteme • Öğretmeninden yeni sözcüğün açıklamasını veya eş anlamlısını isteme • Öğretmeninden yeni sözcüğü içeren bir cümle isteme • Sınıf arkadaşlarına anlamını sorma • Grup çalışması etkinliği yoluyla yeni anlam keşfetme

Belirleme stratejileri

Keşfetme stratejilerinin bir parçası olan belirleme stratejileri, bilinmeyen bir sözcükle karşılaşıldığında anlamını bulmak için kullanılan yöntemlerdir. Öğrenciler, yeni sözcüklerin anlamlarını keşfetmek için başka bir kişiye danışmadan sözlük kullanabilir, tahminde bulunabilir veya anadilinde aynı kökten gelen sözcükleri araştırabilirler. Schmitt'e (1997, s. 208) göre, belirleme stratejileri, yapısal bilgiye dayalı olarak anlamı tahmin etme, ana dildeki kökenden tahmin etme, bağlamdan tahmin etme veya referans kaynaklarını kullanma gibi stratejilerden oluşmaktadır. Nation (2001, s. 232) ise, belirleme stratejilerinin bağlamdan tahmin etme stratejisinin en önemli sözcük öğrenme stratejisi olduğunu vurgulamaktadır.

Sosyal stratejileri

Sosyal stratejiler, yeni sözcükleri öğrenme sürecinde başkalarıyla etkileşim yoluyla kullanılan stratejilerdir (Schmitt, 1997). Bu stratejiler, öğrencilerin öğretmenden sözcüğün çevirisini istemesi, sınıf arkadaşlarından sözcüğün anlamını sorması veya grup çalışması etkinlikleriyle anlamı keşfetmesi gibi yöntemleri içerir. Bu sayede öğrencilerin dili sınıfta kullanmak için daha fazla fırsatı olur (Schmitt 1997, s. 211). Sosyal stratejiler, yeni sözcüklerle ilk karşılaşmada olduğu gibi daha sonraki aşamalarda da anlamı pekiştirmek için kullanılabilirdiği için iki ana kategoriye de uygun bir şekilde uygulanmaktadır.

Pekiştirme stratejileri

Yeni sözcüğün anlamını öğrendikten sonra hatırlamayı kolaylaştıran pekiştirme stratejileri, sosyal stratejileri, bellek stratejileri, bilişsel stratejileri ve üst bilişsel stratejileri olmak üzere dört alt grupta sınıflandırılmaktadır. Bu stratejiler, öğrencilerin sözcük bilgisini pekiştirerek ve güçlendirerek kalıcı bir şekilde öğrenmelerine yardımcı olur. Pekiştirme stratejileri, öğrencilerin yeni sözcükleri düzenli olarak gözden geçirmesi, tekrarlaması ve kullanması üzerine odaklanır.

Tablo 4. Pekiştirme Stratejileri

Pekiştirme stratejileri	
Sosyal stratejiler	<ul style="list-style-type: none"> • Grup çalışması etkinliğinde sözcüklerin anlamını inceleme ve pratik yapma • Öğretmen, öğrencilerin sözcük listelerini ve resimli kartlarını doğrulamak için kontrol etme • Ana dil konuşurları ile etkileşim kurma
Bellek stratejileri	<ul style="list-style-type: none"> • Sözcüğün anlamını imgeleştirerek öğrenme • Sözcüğün anlamını imgeleştirme • Sözcüğü kişisel bir deneyim ile ilişkilendirme • Sözcüğü konfigüre etme • Sözcüğü eş ve zıt anlamlılarına bağlama • Anlam haritaları kullanma • Derecelendirilebilir sıfatlar için ölçekler kullanma • Peg Yöntemini kullanma • Loci Yöntemini kullanma • sözcükleri gruplandırarak çalışma • Sözcükleri bir sayfada uzamsal olarak gruplandırma • Yeni sözcükleri cümle içinde kullanma • Yeni öğrenilen sözcükleri bir hikâye içinde gruplandırma • Sözcüğün yazılışını çalışma • Sözcüğün telaffuzunu çalışma • Yeni öğrenilen sözcükleri yüksek sesle söyleme • Sözcükleri imgeleştirme • Sözcüğün ilk harfinin altını çizme • Sözcüğün türünü kullanma • Anahtar Sözcük Yöntemini Kullanma

-
- Ekler ve kökleri hatırlama
  - Konuşmanın bir kısmını hatırlama
  - Sözcüğün anlamını başka sözcüklerle ifade etme
  - Kökteşleri kullanma
  - Deyimlerde bulunan sözcükleri öğrenme
  - Bir sözcüğü öğrenirken fiziksel eylemleri kullanma
  - Anlamsal özellik kılavuzu tabloları kullanma

Bilişsel stratejileri

-
- Sözcükleri sözlü olarak tekrar yapma
  - Sözcükleri yazılı olarak tekrar yapma
  - Sözcük listeleri oluşturma
  - Resimli sözcük kartları kullanma
  - Sınıfta not alma
  - Ders kitabındaki sözcük bölümünü kullanma
  - Sözcük listelerinin kaydını dinleme
  - Nesnelere üzerine sözcüklerini yazma
  - Sözcük defteri tutma

Üst-bilişsel stratejileri

-
- Hedef dilin medyalarını (şarkılar, filmler, haber yayınları vb.) kullanma
  - Sözcük testleri ile kendini test etme
  - Aralıklı sözcük alıştırması yapma
  - Önemli olmayan sözcükleri atlama
  - Zamanla sözcük üzerine çalışmaya devam etme
-

Sosyal stratejiler

Sosyal stratejiler, yeni sözcüklerin anlamını öğrenirken ve daha sonra anlamı pekiştirirken kullanılabilir ve iki ana kategoriye uygun olan stratejilerdir. Sınıf içinde, öğrencilerin öğretmenlere ve sınıf arkadaşlarına sözcük anlamlarını sormak için sosyal stratejiler kullanılabilir. Bu strateji, öğretmenler ve öğrenciler arasındaki etkileşime önem verir ve öğrenme sürecini destekler. Aynı zamanda, dil öğretmenleri ve anadil konuşanlarla yapılan sınıf dışı konuşmalar da bilgiyi pekiştirmek için sosyal stratejiler olarak kullanılabilir. Grup çalışmaları da yeni öğrenilen sözcüklerin pekiştirilmesine yardımcı olabilir. Sosyal stratejiler, öğrencileri birbirleriyle etkileşime girmeye ve birbirlerinden öğrenmeye teşvik ederek, duygusal becerilerin, özellikle de empati gibi becerilerin gelişimine katkı sağlamaktadır. (Schmitt, 2000).

Bellek stratejileri

Bellek stratejileri, yeni öğrenilen sözcükleri daha sonra kolayca hatırlamak amacıyla önceden öğrenilen bilgilerle ilişkilendirme yöntemlerini içerir. Schmitt (1997), bellek stratejilerini altı farklı gruba ayırmıştır: Sözcüğün anlamını imgeleştirerek öğrenme, sözcüğü bağlantılı olduğu sözcüklerle ilişkilendirme, sözcüğü ilgisiz sözcüklerle ilişkilendirme, gruplandırma, anahtar sözcük yöntemi kullanma, ek ve kökleri kullanma ve fiziksel eylemlerden yararlanma. Bu stratejiler, öğrencinin yeni sözcüğün anlamı ile önceden sahip olduğu bilgiler arasında bağlantılar kurmasını gerektirir.

Yeni öğrenilen bir sözcüğün kolayca hatırlanmasını sağlamak için görselleştirme, var olan kişisel deneyimle bağlantı kurma, bağlam içinde kullanarak öğrenme, sözcüğü gruplandırma, sözcüklerin eş veya zıt anlamlarını öğrenme gibi stratejiler kullanılabilir. Schmitt (1997), bellek stratejilerinin orta ve ileri düzeydeki öğrenciler için daha uygun olduğu sonucuna varmıştır.

Bilişsel stratejileri

Schmitt'e (1997, s. 215) göre bilişsel stratejiler bellek stratejileriyle benzerlik gösterir, ancak bilişsel stratejiler sözcük dağarcığını geliştirmek için manipülatif zihinsel işlemeye değil tekrar ve mekanik alıştırmalara odaklanır. Bilişsel stratejiler, yazılı ve sözlü olarak tekrar yapma, sözcük listeleri ya da kartları oluşturma, not alma ve sözcük defteri tutma gibi stratejiler içerir.

Schmitt (1997) bilişsel stratejilerin başlangıç seviyesindeki öğrenciler için etkili olduğunu belirtirken Nielsen (2006) de sözcük listelerinden "bağlamdan arındırılmış" sözcük öğrenmenin başlangıç seviyesindeki öğrenciler için daha etkili olduğunu savunmaktadır. Ayrıca, Schmitt (1997) belirli kültürel geçmişlerden gelen ve birinci dil eğitim sistemlerine alışkın olan öğrencilerin bilişsel stratejileri tercih etmeye eğilimli olduğunu belirtmektedir. Ancak Oxford ve Scarcella (1994) tarafından işaret edildiği gibi sadece sözcük listesi kullanarak öğrenilen sözcüklerin hızla unutulması mümkündür. Ayrıca, bazı öğrenciler ezberci öğrenmeyi etkili bulsa da, bu yöntemin "sıkıcı" olduğunu ifade etmektedir (Tanaka, 2009).

Üst- bilişsel stratejiler

Üst-bilişsel stratejiler, öğrencilerin öğrenme sürecini planlamalarını, kontrol etmelerini ve değerlendirmelerini içermektedir. Bu tür stratejilerde öğrenci öğrenme sürecini kendisi yönetir.

Schmitt (1997, s. 216), üstbilişsel stratejileri kullanan öğrencilerin kitap, dergi veya haberleri okuyarak, film izleyerek, şarkı dinleyerek ve kendilerine uygun bir program hazırlayarak öğrendiğini belirtir.

Schmitt (1997), yabancı dil olarak İngilizce öğrenen 600 Japon öğrenci üzerinde gerçekleştirdiği bir çalışmada, öğrencilerin en sık kullandığı sözcük öğrenme stratejilerini araştırmıştır.

Schmitt (1997) tarafından bulunan en yaygın on sözcük öğrenme stratejisi şunlardır:

1. İki dilli sözlük kullanma
2. Sözcükleri sözlü olarak tekrar etme
3. Sözcükleri yazılı olarak tekrar etme
4. Sözcüklerinin yazılışını çalışma
5. Metnin bağlamından tahmin etme
6. Sınıf arkadaşlarına anlamını sorma
7. Yeni sözcükleri yüksek sesle söyleme
8. Sınıfta not alma
9. Sözcükleri söyleyerek çalışma
10. Sözcük listeleri kullanma

Schmitt'e (1997) göre en çok kullanılan altı strateji, aynı zamanda en yararlı on strateji içerisinde de yer almaktadır. Schmitt'in çalışmasına göre en yararlı stratejiler şu şekildedir:

1. İki dilli sözlük kullanma
2. Yeni sözcükleri yüksek sesle söyleme
3. Sözcükleri yazılı olarak tekrar etme
4. Sözcükleri eş anlamlı veya zıt anlamlı başka sözcüklerle ilişkilendirme
5. Sözcük üzerine çalışmayı sürdürme
6. Sözcüklerin yazılışını çalışma
7. Öğretmene açıklama veya eş anlamlı sözcükleri sorma
8. Sınıfta not alma
9. Sözcükleri anlamını temsil ettiği bir görselle çalışarak öğrenme
10. Sözcükleri sözlü olarak tekrar etme

Araştırma sonuçlarına göre, strateji kullanımının zamanla değişebileceği ve bazı stratejilerin belirli yaş gruplarında diğerlerinden daha yaygın olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilere yeni stratejiler öğretildiğinde, bu yeni stratejileri denemeye istekli olabilecekleri tespit edilmiştir.

Schmitt'in sözcük öğrenme stratejilerinin sınıflandırması, birçok araştırmacı tarafından başarıyla kullanılmıştır. Örneğin, Catalán (2003), İspanyolca anadili olan öğrencilerin ikinci dil olarak Baskça ve İngilizce öğrenirken kullandıkları sözcük öğrenme stratejilerinde cinsiyet farklılıklarını incelemek için Schmitt'in sınıflandırmasını kullanmıştır. Catalán, sonuçlarına dayanarak, öğrencilerin keşfetme stratejilerini belirleme stratejilerine tercih ettiklerini belirlemiştir.

Cinsiyet

Cinsiyet, yabancı dil öğrenme stratejilerinin kullanımını etkileyen önemli bir faktördür. Bu konu, literatürde büyük ilgi görmesine rağmen, yapılan çalışmalar arasında bazı tutarsız sonuçlar bulunmaktadır. Örneğin, Catalan (2003:56) cinsiyet ve strateji üzerine yaptığı araştırmada, kız ve erkek öğrenciler arasında dil öğrenme stratejilerinin kullanımında bazı farklılıklar olduğunu tespit etmiştir. Ancak, bu çalışmalar, dil öğrenme stratejilerinin bellek türleri, öğrenme biçimi, motivasyon ve kültürel geçmişi gibi diğer bireysel faktörlerle de ilişkili olabileceğine dair kanıtlar sunmaktadır.

Kız öğrenciler genellikle iletişimsel yetkinliği teşvik eden sosyal stratejileri daha aktif olarak kullanma eğilimindedir. Diğer yandan erkek öğrenciler, çeviri stratejilerini kız öğrencilere göre daha sık tercih etmektedir (Catalan 2003, s. 56–57).

Ayrıca, Jiménez Catalan'ın (2003, s.64) çalışmasına göre, erkeklerin ve kız öğrencilerin kullandıkları sözcük stratejisi sayısı açısından anlamlı farklılık gösterdiğini ve kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre farklı stratejiler kullandığını belirlemiştir. Kız öğrenciler, dil öğrenimlerini desteklemek için sözcük öğrenme stratejilerini daha sık kullanma eğilimindedir, bu da erkek öğrencilere göre farklı bir yaklaşım sergilediklerini göstermektedir (Catalan 2003, s. 64).

(Oxford 1988, Oxford ve Nyikos 1989, Wen ve Johnson 1997, Gu 2002) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla dil öğrenme stratejisi kullandığını göstermiştir. Gu (2002) tarafından yapılan çalışmada, kız öğrencilerin sözlük ve not

alma stratejilerinin yanı sıra üstbilişsel stratejiler, bağlamsal tahminde bulunma, etkinleştirme stratejileri, bağlamsal kodlama ve sözlü tekrarlama gibi dil veya sözcük öğrenmeyi başarıyla destekleyen önemli ölçüde daha fazla sözcük öğrenme stratejisi kullandığı belirlenmiştir.

Oxford, Lavine, Hollaway, Felkins ve Saleh (1996) tarafından yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre ise kız öğrenciler, yeni sözcük öğrenme stratejilerini denemeye erkek öğrencilere göre anlamlı ölçüde daha istekli olmuşlardır.

Al-Nujaidi (2000) tarafından yapılan çalışmada, erkek öğrencilerin belirlenme stratejilerini kız öğrencilere göre daha sık kullandığı, kız öğrencilerin ise bağlama stratejilerini erkek öğrencilere göre daha sık kullandığı bulunmuştur.

Jun-Eon Park (2001) tarafından gerçekleştirilen bir başka çalışmada ise, erkek ve kız öğrencilerin hem keşfetme stratejilerini hem de anlam pekiştirme stratejilerini hemen hemen aynı örüntüde kullandığı tespit edilmiştir ve cinsiyetin sözcük öğrenme stratejilerinin kullanımı üzerinde bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır.

Öte yandan, Tran (1988) yaptığı çalışmadan çıkan sonuç ise, kadınların erkeklere göre daha az dil öğrenme stratejisi kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde çalışmanın deseni, çalışmanın evreni ve örnekleme, çalışmanın grubu, verilerin toplanmasında kullanılan yöntem ve verilerin analizi dair bilgiler verilmektedir.

3.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmanın temel amacı, Mısırlı öğrencilerin kullandıkları sözcük öğrenme stratejilerinin neler olduğu tespit etmektir. Bu amaca yönelik, Kahire Yunus Emre Enstitüsünde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin sözcük öğrenme stratejilerini tercih etme durumları incelenmektedir. Ayrıca katılımcıların farklı değişkenlere (cinsiyet, yaş, Türkçe düzeyi) göre katılımcıların strateji kullanımında bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Bu sebeple çalışmada sağlıklı veriler elde etmek için nicel araştırma işlemleri uygulanmıştır.

Nicel araştırma, genellikle sayılar ve rakamlarla ilgilenen bir yaklaşımdır (Farnsworth, 2019). Bu tür araştırma, duyguları, görüşleri, tutumları ve çeşitli değişkenleri sayısal olarak ölçerek belirli bir olgu veya konu hakkında hipotezleri desteklemeyi amaçlar (Farnsworth, 2019).

Bu çalışmada, tarama yöntemlerinden biri olan betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli, geçmişte veya mevcut durumda olan bir olguyu olduğu gibi tanımlamayı amaçlayan bir araştırma modelidir (Karasar, 2013).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu çalışma, Kahire Yunus Emre Enstitüsü'nde 2022-2023 eğitim-öğretim yılında A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 dil seviyelerindeki 231 öğrencinin gönüllü olarak katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

3.3. Çalışma grubu

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin kullandıkları sözcük öğrenme stratejilerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada Kahire Yunus Emre Enstitüsü öğrencilerini kapsamaktadır. Demografik veri toplama aracında araştırmaya katılımcılara ait cinsiyet, yaş ve Türkçe düzeyini belirlemeleri istenmiştir.

Katılımcıların demografik verileri incelenmiş ve elde edilen sonuçlar Tablo 5, 6, ve 7’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Katılımcı öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kız	183	79.22%
Erkek	48	20.78%
Toplam	231	100.0

Tablo 5’te görüldüğü gibi katılımcıların %79.22 (n= 183)’u kız öğrencilerden, %20.78 (N= 48)’i erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu kız öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 6. Katılımcı öğrencilerin yaşlarına göre dağılımı

Yaş	N	%
18 – 20	85	36.8%
21 – 24	102	44.15%
25 üstü	44	19.04%
Toplam	231	100.0

Araştırmada üç yaş grubu (18-20, 21-24 ve 25 üstü) belirlenmiştir. Yaş gruplarına göre dağılım incelendiğinde araştırmaya en çok 21- 24 grubu katılım sağlamıştır. İkinci olarak 18 - 20 yaş grubundaki öğrenciler ve üçüncü olarak ise 25 üstü yaş grubundaki katılımcıdan oluşturmaktadır.

Tablo 7. Katılımcı öğrencilerin dil düzeylerine göre dağılımı

Düzye	N	%
A1	102	44.6%
A2	28	12.12%
B1	52	22.51%
B2	27	11.69%
C1	19	8.22%
C2	3	1.3%
Toplam	231	100.0

Ankete katılan Mısırlı öğrencilerin bulunduğu kur düzeyleri incelendiğinde 102 öğrencinin A1 düzeyi; 28 öğrencinin A2 düzeyi; 52 öğrencinin B1 düzeyi; 27 öğrencinin B2 düzeyi; 19 öğrencinin C1 düzeyi; 3 öğrencinin C2 düzeyi olduğu gözlemlenmektedir. A1 düzeyindeki öğrencilerin en fazla, C2 düzeyindeki öğrencilerin en az katılımı sağlamaktadır.

3.4. Veri Toplama ve Analizi

Bu çalışmada, veri toplamak ve analiz etmek için nicel yöntem kullanılmıştır. Araştırmada yer alan Mısırlı öğrencilerin kullandıkları sözcük öğrenme stratejilerini belirlemek amacıyla hazırlanan anket, Schmitt (1997) tarafından geliştirilen sözcük öğrenme stratejileri anketinden uyarlanmıştır. Schmitt (1997) envanteri, mevcut en kapsamlı sınıflandırma olduğu için bu araştırma için seçilmiştir.

Tablo 8. Schmitt'in sözcük öğrenme stratejileri

Keşfetme stratejileri	Belirleme stratejileri
	Sosyal stratejileri
Pekiştirme stratejileri	Bellek stratejileri
	Bilişsel stratejileri
	Üst-bilişsel stratejileri
	Sosyal stratejileri

Sözcük öğrenme stratejileri Envanteri (Schmitt, 1997)

Anket iki bölümden oluşmaktadır: Birinci bölüm, öğrencilerin bireysel özelliklerini tespit etmek için kişisel formu tasarlanmıştır. İkinci bölüm ise öğrencilerin bilmedikleri Türkçe sözcüklerin anlamlarını bulmak ve daha sonra onları hatırlamak için kullandıkları stratejilerle ilgilidir. Araştırmaya katılan öğrenciler beş farklı boyutta (1) Her zaman yaparım”, “(2) Genellikle yaparım”, “(3) Ara sıra yaparım”, “(4) Nadiren yaparım ”, “(5) Hiçbir zaman yapmam” görüş beyan etmek için seçim yapmışlar. Anket belirleme, sosyal, bellek, bilişsel ve üstbilişsel stratejilerini içeren 25 maddeden oluşmaktadır.

Anket yanıtlarına göre, katılımcıların kişisel bilgileri ve sözcük öğrenme stratejileri tercihleri sıralanmıştır.

Çalışmaya katılan katılımcılar farklı dil düzeylerine sahip oldukları için ve bazı öğrencilerin Türkçe düzeylerinin yeterli olmaması nedeniyle, anket iki dilde hazırlanmıştır. A1 ve A2 düzeyi öğrenciler için Arapça, B1, B2, C1 ve C2 düzeyi öğrenciler için ise Türkçe olarak uygulanmıştır.

Anket uygulaması sonucunda elde edilen veriler, istatistiksel analizler için IBM SPSS Statistics 22.0 programında değerlendirilmiştir. Anlamlılık düzeyi 0.05 alınmıştır.

Değişkenlerin normal dağılıma uyup uymadığı Shapiro-Wilk testi ile test edilmiştir. İki grup arasındaki farkların analizinde “Mann Whitney U”, 3 veya daha fazla grup arasındaki farklar için “Kruskal Wallis H” testi kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin Türkçenin öğreniminde kullandıkları sözcük öğrenme stratejilerini belirlemek amacıyla, anketten elde edilen veriler sunulmuştur. Çalışmanın birinci alt problemi olan “Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrenciler tarafından en çok ve en az kullanılan sözcük öğrenme stratejileri nelerdir?” yönelik elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur. Katılımcı öğrencilerin en çok ve en az hangi stratejiyi kullandıklarını belirleyebilmek için betimleyici istatistik yöntemi uygulanmıştır. Buna ek olarak katılımcı öğrencilerin cinsiyet, yaş ve dil düzeyleri gibi değişkenler arasında anlamlı farklılık olup olmadığı araştırılmak amacıyla Mann Whitney-U ve Kruskal Wallis-H testi uygulanmıştır.

4.1. Katılımcıların Başvurdukları Sözcük Öğrenme Stratejileri İle İlgili Bulgular ve Yorumlamalar

Mısırlı öğrencilerin Türkçeyi öğrenirken en sık ve en az başvurdukları sözcük öğrenme stratejileri nelerdir? Tezin birinci alt problemini oluşturmaktadır. Bu soruyu cevaplamak için betimleyici istatistiksel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 9. Betimleyici istatistik sonuçlarına göre, katılımcı öğrencilerin tercih ettikleri sözcük öğrenme stratejileri

Stratejiler	N	En az	En çok	Ort.	SS	Oran
Belirleme	231	1.00	5.00	3.5818	3.53010	Yüksek
Sosyal	231	1.00	5.00	3.7662	3.36371	Yüksek
Bellek	231	1.00	5.00	4.0796	3.16783	Yüksek
Bilişsel	231	1.00	5.00	3.9775	3.77991	Yüksek
Üst-bilişsel	231	1.00	5.00	3.6866	2.83382	Yüksek

Tablo 9 incelendiğinde katılımcıların sözcük öğrenme stratejileri içinde en çok bellek stratejileri ($X=4.07$) kullandıkları gözlemlenmiştir. En az kullanılan stratejinin ise belirleme stratejileri ($X=3.58$) olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin sözcük öğrenme stratejilerinin kullanım düzeyini belirlemek amacıyla Schmitt (1997) tarafından geliştirilen puanlama sistemi "yüksek", "orta" ve "düşük" olarak kategorize edilmektedir. Sözcük öğrenme stratejileri puanlama sistemi 3.5 üzerinde olan yüksek, 2.4-3.5 arasında orta, 2.4 altında olan ise düşük oranda stratejilerin kullandıklarını belirtmektedir.

Schmitt (1997) puan sistemine göre araştırmaya katılan öğrencilerin kullandıkları sözcük öğrenme stratejilerden belirleme, sosyal, bellek, bilişsel ve üst-bilişsel tüm stratejileri olmak üzere yüksek seviyede kullandıkları gözlemlenmiştir.

Betimleyici istatistik çalışmasının sonucuna göre, Mısırlı öğrencilerin sözcük öğrenme stratejileri arasında bellek stratejilerinin yanı sıra bilişsel ve sosyal stratejileri sıklıkla tercih ettikleri görülmektedir. Buna karşılık, belirleme ve üst-bilişsel stratejilerin kullanımı daha azdır.

Tablo 10. Betimleyici istatistik sonuçlarına göre uygulanan tüm stratejileri

Sorular	Ort.	SS	oran
Sözcük türünü (isim, fiil vb.) inceleyerek tahmin etmeye çalışırım	3.7012	1.0166	Yüksek
Sözcüğü metin bağlamından tahmin etmeye çalışırım	4.2251	0.7697	Yüksek
Sözcüğün anlamına Türkçe-Arapça / Arapça- Türkçe sözlüklerden bakarım	3.3376	1.2623	Orta
Sözcüğün anlamını, metindeki resimlere bakarak tahmin etmeye çalışırım	3.9091	0.9888	Yüksek
Yeni sözcüklerin anlamlarını küçük sözcük kartlarına bakarak öğrenirim	2.7359	1.3667	Orta

Öğretmenden sözcüğün anlamı başka sözcüklerle Türkçe olarak açıklamasını isterim	4.1082	1.0097	Yüksek
Öğretmenden sözcüğü cümle içinde kullanmasını isterim	3.7446	1.1064	Yüksek
Sözcüğün anlamını sınıf arkadaşlarıma sorarım	3.3809	1.1404	Orta
Sözcüğün anlamını sınıf içi grup çalışmalarında keşfetmeye çalışırım	3.7532	1.0309	Yüksek
Yeni öğrendiğim sözcükleri anadili Türkçe olan biriyle konuşarak kullanmaya gayret ederim	3.8441	1.1654	Yüksek
Sözcükleri Türkçe eş / zıt anlamları ile ilişkilendirerek öğrenirim	3.8355	0.9585	Yüksek
Sözcüğün anlamını imgelemeye çalışırım	4.0736	0.9319	Yüksek
Sözcüğü kişisel bir deneyim ile ilişkilendiririm	3.9177	1.0412	Yüksek
Sözcüğün telaffuzunu çalışırım	4.7575	0.5301	Yüksek
Arapçadaki sözcüklerle bağlantı kurmaya çalışırım	3.8138	1.1385	Yüksek
Öğrendiğim yeni sözcükler için sözcük defteri tutarım	4.5195	0.8550	Yüksek
Derste öğrenilen sözcüklerin anlamlarını not alırım	4.6320	0.7863	Yüksek
Nesnelerin üzerine Türkçe karşılıklarını koyarım	2.6363	1.3922	Orta
Sözcüğü birçok kez söyleyerek ya da yazarak tekrar ederim	4.3593	0.9818	Yüksek
Ders kitabındaki sözcük bölümlerini kullanırım	3.7402	1.1909	Yüksek

Aralıklı sözcük tekrarları yaparım	3.8961	0.9763	Yüksek
Türkçeye ait medyaları (şarkı, film, haber vb.) kullanırım	4.1385	1.0672	Yüksek
Önemsiz sözcükleri atlarım	2.3290	1.327	Orta
Sözcük testleri çözerek sözcük öğrenmedeki ilerlememi test ederim	3.5887	1.1520	Yüksek
Sözcük öğrenmeye sadece sınavdan önce değil sürekli devam ederim	4.4805	0.8343	Yüksek

Tablo 10 incelendiğinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin en çok derste öğrenilen sözcüklerin anlamlarını not alma (4.63), sözcük defteri tutma (4.51) ve sözcük öğrenmeye sadece sınavdan önce değil, sürekli devam etme (4.48) stratejilerini kullanmaktadır. En az kullandıkları stratejiler ise, önemsiz sözcükleri atlama (2.32), nesnelere üzerine Türkçe karşılıklarını koyma (2.63) ve küçük sözcük kartlarına bakarak öğrenme (2.73) stratejileridir.

Tablo 11. Belirleme stratejilerinin kullanımına ilişkin betimleyici istatistik sonuçları

Strateji	Sorular	Orta.	S	Oran
Belirleme	1- Sözcük türünü (isim, fiil vb.) inceleyerek tahmin etmeye çalışırım	3.7012	1.0166	Yüksek
	2- Sözcüğü metin bağlamından tahmin etmeye çalışırım	4.2251	0.7697	Yüksek
	3- Sözcüğün anlamına Türkçe-Arapça / Arapça- Türkçe sözlüklerden bakarım	3.3376	1.2623	Orta
	4- Sözcüğün anlamını, metindeki resimlere bakarak tahmin etmeye çalışırım	3.9091	0.9888	Yüksek
	5- Yeni sözcüklerin anlamlarını küçük sözcük kartlarına bakarak öğrenirim	2.7359	1.3667	Orta

Belirleme stratejileri, bilinmeyen bir sözcük ile karşılaştığında anlamın bulunması amaçlanmaktadır. Tablo 11 incelendiğinde belirleme stratejileri içinde en çok tercih edilen bilinmeyen bir sözcüğü metin bağlamından tahmin etme stratejisi olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcılar sık sık metindeki resimlere bakarak tahmin etme ve sözcük türünü (isim, fiil vb.) inceleyerek tahmin etme stratejilerini kullandıkları anlaşılmaktadır. Arapça-Türkçe / Türkçe-Arapça sözlük kullanma ve küçük sözcük kartlarına bakarak öğrenme orta düzeyde tercih edildiği belirlenmiştir.

Katılımcılar tarafından en az tercih edilen strateji üst bilişsel stratejilerdir.

Tablo 12. Sosyal stratejilerinin kullanımına ilişkin betimleyici istatistik sonuçları

Srtateji	Sorular	Orta.	S	Oran
	1- Öğretmenden sözcüğün anlamını başka sözcüklerle Türkçe olarak açıklamasını isterim	4.1082	1.0097	Yüksek
	2- Öğretmenden sözcüğü cümle içinde kullanmasını isterim	3.7446	1.1064	Yüksek
Sosyal	3- Sözcüğün anlamını sınıf arkadaşlarıma sorarım	3.3809	1.1404	Orta
	4- Sözcüğün anlamını sınıf içi grup çalışmalarında keşfetmeye çalışırım	3.7532	1.0309	Yüksek
	5- Yeni öğrendiğim sözcükleri anadili Türkçe olan biriyle konuşarak kullanmaya gayret ederim	3.8441	1.1654	Yüksek

Başkalarıyla etkileşim yoluyla sözcükleri öğrenmeyi ve onları akılda tutmayı kapsayan sosyal stratejiler, sözcük öğrenme sürecinde katılımcılar tarafından yüksek oranda kullanılan stratejilerden biridir.

Sosyal stratejiler içinde, katılımcıların en çok öğretmenden sözcüğün anlamını başka sözcüklerle Türkçe olarak açıklanmasını istemeyi tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Sosyal stratejiler içinde en çok kullanılan ikinci stratejinin ise yeni öğrendikleri sözcükleri anadili Türkçe olan biriyle konuşarak kullanmaya gayret etme stratejisi olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların sözcüğün anlamını sınıf arkadaşlarına sorma ve öğretmenden sözcüğün anlamını başka sözcüklerle Türkçe olarak açıklamasını isteme stratejilerini de sık sık kullandıkları görülmektedir. Sözcüğün anlamını sınıf arkadaşlarına sorma stratejisi ise diğer stratejilere göre daha az kullanılmaktadır.

Tablo 13. Bellek stratejilerinin kullanımına ilişkin betimleyici istatistik sonuçları

Srtateji	Sorular	Orta.	S	Oran
	1- Sözcükleri Türkçe eş / zıt anlamları ile ilişkilendirerek öğrenirim	3.8355	0.9585	Yüksek
	2- Sözcüğün anlamını imgelemeye çalışırım	4.0736	0.9319	Yüksek
Bellek	3- Sözcüğü kişisel bir deneyim ile ilişkilendiririm	3.9177	1.0412	Yüksek
	4- Sözcüğün telaffuzunu çalışırım	4.7575	0.5301	Yüksek
	5- Arapçadaki sözcüklerle bağlantı kurmaya çalışırım	3.8138	1.1385	Yüksek

Bellek stratejileri, yeni öğrenilen bir sözcüğün kolayca hatırlanması için o sözcüğü görselleştirme, var olan kişisel deneyim ile bağlama, bağlam içinde kullanarak öğrenme gibi stratejiler kapsamaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin kullandıkları bellek stratejilerine bakıldığında, öğrencilerin Türkçe sözcükleri unutmamak için en çok sözcüğün telaffuzunu çalışma stratejisi tercih ettikleri görülmektedir. Ayrıca çalışmaya katılan öğrencilerin sözcüğün anlamını imgelemeye çalışma, sözcüğü kişisel bir deneyim ile ilişkilendiririm ve sözcükleri Türkçe eş / zıt anlamları ile ilişkilendirerek öğrenme stratejilerini sık sık kullandıkları anlaşılmaktadır. En son Arapçadaki sözcüklerle bağlantı kurmaya çalışma stratejisi diğer stratejileri göre daha az kullanılmaktadır. Sözcük öğrenme sürecinde tüm bellek stratejilerinin öğrenciler tarafından yüksek düzeyde tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 14. Bilişsel stratejilerinin kullanımına ilişkin betimleyici istatistik sonuçları

Strateji	Sorular	Orta.	S	Oran
	1- Öğrendiğim yeni sözcükler için sözcük defteri tutarım	4.5195	0.8550	Yüksek
	2- Derste öğrenilen sözcüklerin anlamlarını not alırım	4.6320	0.7863	Yüksek
Bilişsel	3- Nesnelere üzerine Türkçe karşılıklarını koyarım	2.6363	1.3922	Orta
	4- Sözcüğü birçok kez söyleyerek ya da yazarak tekrar ederim	4.3593	0.9818	Yüksek
	5-Ders kitabındaki sözcük bölümlerini kullanırım	3.7402	1.1909	Yüksek

Bilişsel stratejileri, tekrar alıştırma araçlara odaklanan stratejilerdir. Katılımcılar tarafından en yaygın kullanılan bilişsel stratejinin derste öğrenilen sözcüklerin anlamlarını not alma stratejisi olduğu görülmektedir. Öğrencilerin öğrendikleri yeni sözcükler için sözcük defteri tutma, Sözcüğü birçok kez söyleyerek ya da yazarak tekrar etme ve ders kitabındaki sözcük bölümlerini kullanma stratejileri yüksek düzeyde kullandığı anlaşılmaktadır. Nesnelere üzerine Türkçe karşılıklarını koyma maddesi ise orta düzeyde kullandıkları dikkat çekmektedir.

Tablo 15. Üst – bilişsel stratejilerinin kullanımına ilişkin betimleyici istatistik sonuçları

Srtateji	Sorular	Orta.	S	Oran
Üst- Bilişsel	1- Aralıklı sözcük tekrarları yaparım	3.8961	0.9763	Yüksek
	2- Türkçeye ait medyaları (şarkı, film, haber vb.) kullanımım	4.1385	1.0672	Yüksek
	3- Önemsiz sözcükleri atlarım	2.3290	1.327	Orta
	4- Sözcük testleri çözerek sözcük öğrenmedeki ilerlememi test ederim	3.5887	1.1520	Yüksek
	5- Sözcük öğrenmeye sadece sınavdan önce değil sürekli devam ederim	4.4805	0.8343	Yüksek

Öğrencilerin öğrenme sürecini planlamalarını, kontrol etmelerini ve değerlendirmelerini içeren üst-bilişsel stratejiler diğer stratejilere göre daha az kullanılmıştır.

Üst-bilişsel olarak sözcük öğrenme sürecinde en yüksek oranda kullanılan stratejilerin, sözcük öğrenmeye sadece sınavdan önce değil, sürekli devam etme ve Türkçeye ait medyaları kullanma olduğu tespit edilmiştir. Ardından da aralıklı sözcük tekrarları yapma ve sözcük testleri çözerek sözcük öğrenmedeki ilerlemelerini test etme stratejilerinin de yüksek düzeyde kullanıldığı görülmektedir. Önemsiz sözcükleri atlama stratejisinin diğer üst-bilişsel stratejilere göre daha az kullanıldığı anlaşılmaktadır.

4.2. Cinsiyete göre sözcük öğrenme stratejilerin kullanımı

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğrenme stratejilerinin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 16. Cinsiyete göre sözcük öğrenme stratejilerinin kullanımı

Strateji	Cinsiyet	N	Sum	Ort.	SS
Belirleme stratejileri	Kadın	184	3285.00	17.8533	3.03804
	Erkek	47	852.00	18.1277	3.53010
Sosyal stratejileri	Kadın	184	3452.00	18.7609	3.26889
	Erkek	47	898.00	19.1064	3.36371
Bellek stratejileri	Kadın	184	3751.00	20.3859	2.75959
	Erkek	47	961.00	20.4468	3.16783
Bilişsel stratejileri	Kadın	184	3660.00	19.8913	3.11512
	Erkek	47	934.00	19.8723	3.77991
Üst – bilişsel stratejileri	Kadın	184	3378.00	18.3587	2.78788
	Erkek	47	880.00	18.7234	2.83382
Toplam	Kadın	184	17526.00	95.2500	10.68693
	Erkek	47	4525.00	96.2766	12.79555

Tablo 16'nın analizine göre, bilişsel stratejiler hariç diğer sözcük öğrenme stratejilerinin tamamında, erkek öğrencilere ait ortalamanın kadın öğrencilerinkinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 17. Araştırma Kapsamında Yer Alan Katılımcıların Sözcük Öğrenme Strateji Düzeylerinin Cinsiyetlerine Göre İncelenmesi

	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	Z	p değeri
Belirleme Stratejileri	Kadın	184	114,98	21156,00	-0,462	0,644
	Erkek	47	120,00	5640,00		
Sosyal Stratejileri	Kadın	184	114,14	21002,00	-0,841	0,400
	Erkek	47	123,28	5794,00		
Bellek Stratejileri	Kadın	184	115,07	21173,50	-0,420	0,675
	Erkek	47	119,63	5622,50		
Bilişsel Stratejileri	Kadın	184	115,28	21211,50	-0,326	0,745
	Erkek	47	118,82	5584,50		
Üst Bilişsel Stratejileri	Kadın	184	114,83	21128,00	-0,532	0,595
	Erkek	47	120,60	5668,00		

$p < 0,05$, Mann Whitney U Testi

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların belirleme, sosyal, bellek, bilişsel ve üst bilişsel strateji düzeyleri cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

($p > 0,05$)

4.3. Yaşa göre sözcük öğrenme stratejilerinin kullanımı

Bu çalışmada, sözcük öğrenme stratejilerinin kullanımında yaşa göre farklılık olup olmadığı araştırılmaktadır. Katılımcıların yaşları ile sözcük öğrenme stratejileri arasındaki ilişkiyi incelemek için Kruskal Wallis-H testi analizi kullanılmıştır.

Tablo 18. 18-20 yaş arası katılımcıların sözcük öğrenme stratejilerinin kullanımı

Strateji	N	Sum	Ort.	SS
Belirleme stratejileri	85	1486.00	17.4824	3.25361
Sosyal stratejileri	85	1570.00	18.4706	3.69230
Bellek stratejileri	85	1723.00	20.2706	2.93334
Bilişsel stratejileri	85	1664.00	19.5765	3.32514
Üst – bilişsel stratejileri	85	1556.00	18.3059	3.21834
Toplam	85	7999.00	94.1059	12.18022

Tablo 19. 21-25 yaş arası katılımcıların sözcük öğrenme stratejilerinin kullanımı

Strateji	N	Sum	Ort.	SS
Belirleme stratejileri	102	1865.00	18.2843	3.10023
Sosyal stratejileri	102	1981.00	19.4216	2.89224
Bellek stratejileri	102	2092.00	20.5098	2.85888
Bilişsel stratejileri	102	2037.00	19.9706	3.40488
Üst – bilişsel stratejileri	102	1877.00	18.4020	2.60715
Toplam	102	9852.00	96.5882	10.83024

Tablo 20. 25 ve üstü yaş arası katılımcıların sözcük öğrenme stratejilerinin kullanımı

Strateji	N	Sum	Ort.	SS
Belirleme stratejileri	44	786.00	17.8636	2.95384
Sosyal stratejileri	44	799.00	18.1591	3.13972
Bellek stratejileri	44	897.00	20.3864	2.66079
Bilişsel stratejileri	44	893.00	20.2955	2.71584
Üst – bilişsel stratejileri	44	825.00	18.7500	2.33403
Toplam	44	4200.00	95.4545	9.49530

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin yaşlarına bağlı olarak sözcük öğrenme stratejileri kullanım düzeyleri araştırılmıştır. Öğrencilerin yaş değişkenine göre sözcük öğrenme stratejilerinin kullanım detayları tablo 21’de görülebilmektedir.

Tablo 21. Araştırma Kapsamında Yer Alan Katılımcıların Sözcük Öğrenme Strateji Düzeylerinin Yaşa Göre İncelenmesi

	Yaş	N	Sıra Ort.	Ki-Kare	sd	p değeri	Fark
Belirleme Stratejileri	18-20 yaş	85	106,96				
	21-24 yaş	102	124,55	3,315	2	0,191	
	25 yaş ve üzeri	44	113,63				
Sosyal Stratejileri	18-20 yaş	85	109,79				
	21-24 yaş	102	128,27	6,917	2	0,031	2>3
	25 yaş ve üzeri	44	99,53				
Bellek Stratejileri	18-20 yaş	85	112,52				
	21-24 yaş	102	119,68	0,579	2	0,749	
	25 yaş ve üzeri	44	114,18				
Bilişsel Stratejileri	18-20 yaş	85	109,31				
	21-24 yaş	102	119,62	1,366	2	0,505	
	25 yaş ve üzeri	44	120,53				
Üst Bilişsel Stratejileri	18-20 yaş	85	113,34				
	21-24 yaş	102	114,34	1,006	2	0,605	
	25 yaş ve üzeri	44	124,99				

$p < 0,05$, Kruskal Wallis H Testi

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların sosyal strateji düzeyleri yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) 21-24 yaş aralığında olan katılımcıların sosyal strateji düzeyleri 25 yaş ve üzerinde olan katılımcılara kıyasla daha yüksektir. Diğer strateji düzeyleri ise yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

4.4. Kur düzeyine göre sözcük öğrenme stratejilerin kullanımı

Katılımcıların kur düzeyleri ile sözcük öğrenme stratejilerini kullanma düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla, betimsel ve tek yönlü analizleri yapılmıştır. Araştırmada farklı kur düzeylerinde yer alan katılımcıların sözcük öğrenme stratejileri kullanımına dair bulgular, tablo 22’de sunulmaktadır.

Tablo 22. Kur düzeyine göre sözcük öğrenme stratejilerin kullanımı

Kur düzeyi	N	Sum	Ort.	SS
A1	103	9713.00	94.3010	11.19684
A2	28	2809.00	100.3214	10.09970
B1	52	5019.00	96.5192	10.06156
B2	26	2433.00	93.5769	11.72748
C1	19	1796.00	94.5263	13.47165
C2	3	281.00	93.6667	6.50641

Bu çalışmada A1, A2, B1, B2, C1, C2 düzeylerindeki Türkçe öğrenenlerin sözcük öğrenme stratejilerini kullanımına ilişkin ortalamaları araştırılmıştır. Katılımcıların kullandığı sözcük öğrenme stratejilerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 23. Araştırma Kapsamında Yer Alan Katılımcıların Sözcük Öğrenme Strateji Düzeylerinin Türkçe Düzeylerine Göre İncelenmesi

	Türkçe Düzeyi	N	Sıra Ort.	Ki-Kare	sd	p değeri	Fark
Belirleme Stratejileri	A1	102	110,32				
	A2	28	119,30				
	B1	52	119,45				
	B2	26	110,62	2,274	5	0,810	
	C1	19	131,66				
	C2	3	127,50				
	Sosyal Stratejileri	A1	102	102,30			
A2		28	146,07				
B1		52	127,73				
B2		26	120,35	13,678	5	0,018	2>1
C1		19	108,68				
C2		3	68,17				
Bellek Stratejileri		A1	102	117,12			
	A2	28	127,55				
	B1	52	117,85				
	B2	26	99,46	3,347	5	0,647	
	C1	19	102,92				
	C2	3	125,83				
	Bilişsel Stratejileri	A1	102	111,54			
A2		28	143,71	6,575	5	0,254	

	B1	52	116,32			
	B2	26	105,62			
	C1	19	110,39			
	C2	3	90,50			
	A1	102	110,73			
	A2	28	149,91			
Üst Bilişsel Stratejileri	B1	52	115,63	9,457	5	0,092
	B2	26	103,90			
	C1	19	109,76			
	C2	3	91,33			
<i>p<0,05, Kruskal Wallis H Testi</i>						

Araştırma kapsamında yer alan katılımcıların sosyal strateji düzeyleri Türkçe düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. ($p<0,05$) A2 Türkçe düzeyine sahip olan katılımcıların sosyal strateji düzeyleri A1 Türkçe düzeyine sahip olan katılımcılara kıyasla daha yüksektir. Diğer strateji düzeyleri ise Türkçe düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

4.5.Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrenciler sözcük öğrenimi zor bir konu olarak algılayıp algılamadıkları ile ilgili bulgular ve yorum

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin 'Türkçe öğrenirken en çok zorlandığınız beceri nedir?' sorusuna verdikleri yanıtlar, sözcük öğrenme, gramer öğrenme, okuma, dinleme, yazma ve konuşma olmak üzere altı boyut altında incelenmiştir. Bu sorunun yanıtlanması için çoklu yanıt analiz yöntemi kullanılmıştır

Tablo 24. Türkçe öğreniminde en çok zorlanılan beceriler

Başlıklar	N	%
Sözcük öğrenme	16	9.62
Grammer öğrenme	42	18.18
Okuma	17	7.36
Dinleme	44	19.05
Yazma	44	19.05
Konuşma	68	29.44
Toplam	231	100%

Tablo 24'te görüldüğü üzere yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin Türkçe öğrenirken en çok zorlandıkları beceri konuşma (29.44%) olduğu anlaşılmaktadır. Konuşma konusundan sonra sıralamada yazma (19.05%) ve dinleme (19.05%) gelmektedir. Ardından da gramer öğrenme (18.18%) zor bir konu olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. En az zorlandıkları beceriler ise okuma (7.36%) ve sözcük öğrenme (9.62%) olduğu görülmektedir. Buna göre, Mısırlı öğrencilerin Türkçe öğrenirken konuşma, yazma ve dinleme becerilerini geliştirmek ve gramer öğrenmek, sözcük öğrenmekten daha zor olarak görmektedirler. Dolayısıyla katılımcılar sözcük öğrenmede zorlanmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 25. Katılımcı öğrencilerin düzeylerine göre öğrenilmesi zor olan beceriler

Düzy	Sözcük	Grammer	Okuma	Dinleme	Yazma	Konuşma	Toplam
A1	8 7.8%	23 22.5%	8 7.8%	16 15.6%	11 10.7%	36 35.2%	102
A2	2 7.1%	1 3.5%	2 7.1%	8 28.5%	6 21.4%	9 32.1%	28
B1	-	6 11.5%	2 3.8%	15 28.8%	12 23%	17 32.7%	52
B2	2 7.4%	7 25.9%	4 14.8%	3 11.1%	8 29.6%	3 11.1%	27
C1	4 18.2%	5 22.7%	1 4.5%	2 9%	7 31.8%	3 13.6%	22
Toplam	16	42	17	44	44	68	231

Tablo 25'te görüldüğü üzere katılımcı öğrencilerin Türkçe öğrenirken düzeylerine göre zorlandıkları beceriler tespit edilmiştir. A1 seviyesindeki katılımcıların 35%si en çok zorlandıkları konunun konuşma olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların %22.5'i ise gramer zor bir konu olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların en az zor düşündükleri konuların ise sözcük ve okuma (7.8%) olduğu anlaşılmaktadır.

A2 seviyesindeki katılımcı öğrencilerin çoğunu da konuşma (32.1%) ve yazma (21.4%) zorlandıkları görülmektedir. Katılımcıların en az zorlandıkları beceri ise gramer (3.5%) ardından da sözcük öğrenme (7.1%) gelmektedir.

B1 seviyesindeki katılımcıların 23.1%si konuşmanın zor bir beceri olduğunu düşünmektedirler. Ardından dinleme becerisi katılımcılardan (28.8%)sini zor bir konu olduğunu belirtmektedir. Bununla birlikte tablodan katılımcılar sözcük öğrenmede hiç zorlanmadıkları anlaşılmaktadır.

B2 seviyesindeki katılımcı öğrenciler yazma becerisi (29.6%) ardından da gramer öğrenmekte zorlandıkları görülmektedir. Katılımcıların sadece 7.1%si sözcük öğrenmenin zor olduğunu düşünmektedir.

C1 seviyesindeki katılımcı öğrencilerin 31.8% yazmanın, 22.7%si gramer'in ve 18.2%si sözcük öğrenmenin zor olduğunu düşünmektedir. Diğer becerilere göre okuma (4.5%) ve dinlemede (9%) zorlanmadıkları görülmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerinden en çok C1 seviyesindeki öğrencilerin sözcük öğrenmede zorlandıkları görülmektedir. C1 seviyesindeki öğrenciler, yazma becerisinin de zor olduğunu düşünmektedir. Yüksek seviyede okuyan öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmek için sözcük öğrenme stratejilerine daha önem vermelidir.

Sonuç

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilere uygulanan anketin sonucunda elde edilen bulgu ve yorumlar doğrultusunda sonuçlara ve önerilere yer verilmektedir.

Sonuçlar

Bu çalışma Kahire Yunus Emre Enstitüsünde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin kullandıkları sözcük öğrenme stratejilerini belirlemek amacıyla yazılmıştır. Buna ek olarak, katılımcıların sözcük öğrenme stratejisi kullanmasında cinsiyet, yaş ve düzey açısından bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıda özetlenmiştir:

1. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin en sık kullandıkları strateji türünün bellek stratejileri ve en az kullandıkları stratejinin belirleme ve üst-bilişsel stratejiler olduğu ortaya çıkmıştır. Bellek stratejileri, sözcük öğrenme sürecinde en etkili yöntemlerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu strateji, yeni öğrenilen sözcüklerin zihinde saklanması için bellekteki mevcut olan bilgilerle ilişkilendirme yapmayı içermektedir. Bu duruma göre Mısırlı öğrencilerin sözcük öğrenmek için sözcüğün anlamını görselleştirme, mevcut olan kişisel deneyimle bağlama, sözcüğün eş ve zıt anlamıyla bağlama, sözcüğün telaffuzunu çalışma, bildikleri başka dillerdeki sözcüklerle bağlantı kurma gibi yöntemleri kullanmayı tercih etmektedir. Bellek stratejilerden en çok sözcüğün telaffuzunu çalışma yöntemi kullanılmaktadır.

Benzer şekilde Syed (2013) tarafından yapılan çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen katılımcıların en çok kullandıkları sözcük öğrenme stratejinin bellek stratejiler olduğu görülmüştür. Buna karşılık, Yığın (2013) çalışmasında Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin en az kullandıkları stratejinin bellek strateji olduğunu tespit etmiştir.

Nazari'nin (2021) Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin kullandıkları sözcük öğrenme stratejileri üzerine çalışmasında bu araştırmada olduğu gibi, katılımcıların en az belirleme stratejileri kullandığı anlaşılmıştır.

Bölükbaşı (2013), Tok ve Yığın (2013), Demirekin (2017) araştırmalarında ise Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin en çok üst-bilişsel stratejileri kullandıkları sonucuna varmıştır. Ancak bu araştırmada üst-bilişsel stratejiler diğer stratejilere göre az kullanıldığı görülmüştür.

Katılımcıların belirleme stratejilerinden en çok tercih ettikleri stratejinin sözcüğü metin bağlamından tahmin etmeye çalışma, en az tercih ettikleri belirleme stratejinin ise yeni sözcüklerin anlamlarını küçük sözcük kartlarına bakarak öğrenme olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların sosyal stratejilerden en çok tercih ettikleri stratejinin öğretmenden sözcüğün anlamı başka sözcüklerle Türkçe olarak açıklamasını isteme iken, en az tercih ettikleri sosyal stratejinin ise sözcüğün anlamını sınıf arkadaşlara sorma olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların bellek stratejilerden en çok tercih ettikleri stratejinin sözcüğün telaffuzunu çalışma iken, en az tercih ettikleri bellek stratejinin ise Arapçadaki sözcüklerle bağlantı kurmaya çalışma olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların bilişsel stratejilerden en çok tercih ettikleri stratejinin derste öğrenilen sözcüklerin anlamlarını not alma iken en az tercih ettikleri bilişsel stratejinin ise nesnelerin üzerine Türkçe karşılıklarını koyma olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların üst-bilişsel stratejilerden en çok tercih ettikleri stratejinin sözcük öğrenmeye sadece sınavdan önce değil sürekli devam etme iken, en az tercih ettikleri üst-bilişsel stratejinin ise önemsiz sözcükleri atlama olduğu belirlenmiştir.

2. Katılımcıların, sözcük öğrenme stratejileri kullanımının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrenciler tüm sözcük öğrenme stratejilerini kullanmaktadır.

3. Çalışmada, Mısırlı öğrenciler arasında erkeklerin ve kadınların arasında sözcük öğrenme stratejilerini kullanma konusunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bununla birlikte, sıra ortalamalarına göre, erkeklerin kadınlara kıyasla daha fazla strateji kullandığı gözlemlenmiştir.

4. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş değişkenine yönelik yapılan incelemede, belirleme, bellek, bilişsel ve üst - bilişsel stratejilerin kullanımında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bununla birlikte, sosyal stratejide istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. 21-24 yaş aralığındaki katılımcıların sosyal strateji düzeyleri, 25 yaş ve üzerindeki katılımcılara göre daha yüksektir.

5. Araştırmaya katılan öğrencilerin dil düzeyleri ile sözcük öğrenme stratejileri arasında farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde, katılımcıların sosyal strateji düzeylerinin Türkçe düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. A2 Türkçe düzeyine sahip olan katılımcıların sosyal strateji düzeyleri A1 Türkçe düzeyine sahip olan katılımcılara kıyasla daha yüksektir. Bununla beraber, diğer strateji düzeylerinde Türkçe düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır.

6. Araştırmaya katılanların en çok zorlandıkları becerinin konuşma olduğu sonucuna varılmıştır. Ardından yazma ve dinleme zor beceriler olarak değerlendirilmiştir. Dördüncü sırada sözcük öğrenme gelmektedir. En az zorlandıkları becerinin ise okuma becerisidir.

7. Araştırmada düzeylere göre sözcük öğrenmenin zorluğu değerlendirildiğinde, C1 seviyesindeki katılımcıların öğrenimi zor olarak gördüklerini ifade etmişlerdir. Ancak genel olarak sözcük öğrenimi zor bir beceri olarak görünmemektedir.

Öneriler

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Mısırlı öğrencilerin kullandıkları sözcük öğrenme stratejilerini araştırarak, gelecekte yapılacak çalışmalar için sözcük öğrenme süreçlerini daha iyi anlamayı ve daha etkili öğretim yöntemleri geliştirmeyi hedefleyen bu tez çalışmasından elde edilen bulgulara dayanarak, aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

1. Sözcük öğrenme stratejileri, dil eğitimi ve dil öğrenme süreçleri açısından önemli bir konu olduğu için alanyazında daha fazla araştırma yapılmalı ve sözcük öğrenme stratejilerine yönelik daha kapsamlı çalışmalara odaklanılmalıdır.
2. Dil eğitiminde, öğrencilere sözcük öğrenme stratejileriyle ilgili bilgi sağlanarak strateji farkındalığının artırılması önerilmektedir. Eğitimciler, etkili stratejileri öğrencilere öğretme ve bu stratejilerin kullanımını teşvik etme amacıyla çeşitli öğretim materyalleri ve yöntemleri geliştirebilirler.
3. Mısırlı öğrenciler arasında en az kullanılan strateji, üst-bilişsel stratejinin "önemsiz sözcükleri atlamak" stratejisi olarak belirlenmiştir. Bu sonuç doğrultusunda, dil eğitimcileri öğrencilere öğrenci merkezli yöntemi tanıtarak sözcük öğrenme süreçlerini daha etkili ve kişisel bir deneyim hâline getirebilirler.
4. Araştırmanın sonucunda belirleme stratejinin diğer stratejilere göre az kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu strateji flashcard ve dijital sözlükleri kullanma gibi stratejiler içermektedir. Bu bağlamda dil eğitimcileri, Mısırlı öğrencilere sözcük öğrenme sürecinde teknolojinin kullanımını ile ilgili bilgilendirmelidir.
5. Bu çalışma sınırlı bir katılımcı grubu üzerinde yapılmıştır. Gelecekte, daha büyük katılımcı gruplarıyla çalışarak elde edilen bulguların daha genelleştirilebilir olması hedeflenebilir.

KAYNAKÇA

- Al-Nujaidi, A. H.: 2000 **Vocabulary learning strategies of Saudi first-year university students.** Unpublished master's thesis, Colorado State University, Colorado.
- Allen, V. F.: 1983 **Techniques in teaching vocabulary.** Oxford: Oxford University
- Apaydın, D.: 2007 Türkçenin Yabancı Dil Öğretiminde Sözcük Öğrenimi Üzerine Bir Yöntem Denemesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bloomfield, L.: 1930 **Linguistics as a science(Bir Bilim Olarak Dil Bilimi).** Studies in Philology (North Carolina University) 27:553-557.
- Bölükbaşı, F.: 2013 **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dil Öğrenme Stratejilerinin Sözcük Öğrenimine Etkisi,** Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Caliskan, M. ve Sunbul, A.: 2011 **The Effects of Learning Strategies Instruction on Metacognitive Knowledge, Using Metacognitive Skills and Academic Achievement (Primary Education Sixth Grade Turkish Course Sample).** Educational Sciences: Theory & Practice, 11, 148-153. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cameron, L.: 2001 Teaching Languages to Young Learners. Cambridge: Cambridge University Press.^[1]<http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511733109>

- Carter, R.: 1987 *Vocabulary : Applied Linguistic Perspectives* London: Allen&Unwin Publishers Ltd.
- Catalan, R.: 2003 Sex Differences in L2 Vocabulary Strategies. *Journal of Applied Linguistics*, 13, 54-77. <http://dx.doi.org/10.1111/1473-4192.00037>
- Cohen, A. D.: 2007 **Coming to terms with language learner strategies: Surveying the experts.** In A. D. Cohen, & E. Macaro (Eds.), *Language learning strategies: Thirty years of research and practice* (pp. 29-45). Oxford: Oxford University Press.
- Cook, V.: 2001 **Second Language Learning and Language Teaching (3rd ed.)**. London: Arnold.
- Crystal, D.: 2008 **A Dictionary of Linguistics and Phonetics (6th ed.)**. Oxford: Blackwell. <http://dx.doi.org/10.1002/9781444302776>
- De Villers, M. E.: 1992 **Multidictionnaire des difficultés de la langue française**, Québec: Editions Québec/Amérique.
- Demirekin, M.: 2017 Yabancı Dil Olarak Türkçenin anlamlandırılmasında Sözcük ve Dil Öğrenme Stratejilerinin Kullanımı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Türkiyat Araştırmalar Enstitüsü.
- Derry, S. J., ve Murphy, D. A.: 1986 **Designing systems that train learning ability: From theory to practice.** *Review of Educational Research*, 56(1), 1–39. <https://doi.org/10.2307/1170285>
- Ergin, M.: 1986 *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.

- Erol, H.: 2014 Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Seviyede Sözcük Öğretimi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Farnsworth, B.: 2009 **Qualitative vs quantitative research – What is what?** <https://imotions.com/blog/qualitative-vs-quantitative-research/>
- Flower, J. R.: 2000 Start building your vocabulary. LTP Language.
- Gagné, R. M., & Driscoll, M. P.: 1988 **Essentials of Learning for Instruction (2nd ed.)**. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Gu, J. Z.: 2002 Language and Culture. Shanghai: Shanghai Foreign Language Education Press.
- Gu, Y., & Johnson, R.: 1996 Vocabulary learning strategies and language learning outcomes.
- Gülensoy, T.: 2010 **Türkçe el kitabı**. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Hamzah, M. S. G., Kafipour, R., & Abdullah, S. K.: 2009 Vocabulary Learning Strategies of Iranian Undergraduate EFL Students and Its Relation to Their Vocabulary Size. European Journal of Social Sciences, 11, 39-50.
- Harmanlı, Z.: 2000 **Öğrenme Stratejileri (Etkili Öğrenme Eğitimi)**, İzmir: DEÜ, Buca Eğitim Fakültesi <https://imotions.com/blog/qualitative-vs-quantitative-research/>
- Karasar, N.: 2013 **Bilimsel Araştırma Yöntemi (25. bs.)**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Korkmaz, Zeynep.: 1992 **Grammer Terimleri Sözlüğü**. Ankara: TDK Yayınları. Kubbealtı Lügati, Türkçe sözlüğünde (2011)

- Lewis, M.: 1993 **The lexical approach:** The state of ELT and a way forward. Hove: Language Teaching.
- Long, M. H.: 1996 **The role of the linguistic environment in second language acquisition.** In W. C. Ritchie, & T. K. Bhatia (Eds.), Handbook of second language acquisition (pp. 413-468). New York: Academic Press.
- Martinet. A.: 1985 **Syntaxe générale.**
- Mayer, R. E.: 2008 **Applying the science of learning: Evidence-based principles for the design of multimedia instruction.** *American* Applying the science of learning: Evidence-based principles for the design of multimedia instruction. *American Psychologist*, 63(8), 760–769.
<https://doi.org/10.1037/0003-066X.63.8.760>
- Nandy, M.: 1994 **Vocabulary and grammar for G.C.E. ‘O’ level English.** Singapore:Composite Study Aids.
- Nation, I. S. P. :2001 **Learning vocabulary in another language.** Cambridge: Cambridge University Press.
<http://dx.doi.org/10.1017/CBO9781139524759>
- Nation, I.: 2000 **Learning Vocabulary in Another Language,** Cambridge: Cambridge University Press.
- Nazari, N.: 2019 **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Afgan Öğrencilerin Sözcük Öğrenme Stratejileri,** Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

- Nielsen, J.: 2006 **Participation Inequality: Encouraging More Users to Contribute.** *Quaderns De Filologia Estudis Literaris*, 2688, 11-25.
- Oxford, L. R.: 1990 **Language learning strategies: what every teacher should know,** New York: Newbury House Publishers.
- Oxford, R. L. & Nyikos M.: 1989 Variables affecting choice of language learning strategies by university students. *The Modern Language Journal* 73: 291-300.
- Oxford, R. L., Lavine, R. Z., Hollaway, M. E., Felkins, G., & Saleh, A.: 1996 **Telling their stories: Language learners use diaries and recollective studies.** In R. L. Oxford, R. L.: 1989 **Use of language learning strategies: A synthesis of studies with implications for strategy training.** *System*, Vol.17, No.2, 235-247.
- ÖZER, B.: 1998 **Öğrenmeyi Öğretme, (P. D. Bilimlerinde, Dü.)** Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Park, J.-E.: 2001 Korean EFL learners' vocabulary learning strategies. *English Teaching*, 56(4), 3-30.
- Read, J.: 2000 **Assessing vocabulary.** Cambridge: Cambridge University Press.
- Rubin, D.B.: 1987 **Multiple Imputation for Nonresponse in Surveys.** John Wiley & Sons Inc., New York. <http://dx.doi.org/10.1002/9780470316696>
- Schmitt, D., Schmitt, N., Mann, D.: 2011 **Focus on Vocabulary 1 Bridging Vocabulary**

- Schmitt, N.: 1997 **Vocabulary Learning Strategies.** (Eds.), Vocabulary: Description, Acquisition and Pedagogy (pp. 199-227). Cambridge: Cambridge University Press.
- Schmitt, N.: 2000 **Vocabulary in Language Teaching.** Cambridge University Press
- Stoffer, I.: 1995 **University foreign language students' choice of vocabulary learning strategies as related to individual difference variables.** Unpublished doctoral thesis, University of Alabama.
- Syed, S.: 2014 **Determination Of Vocabulary Learning Strategies Of Students Of Turkish As A Foreign Language At Jamia MiliaIslamiaUniversity, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimler Üniversitesi.**
- Tanaka, H.: 2009 **Vocabulary learning strategy use by Japanese EFL university** Research Bulletin of English Teaching, 6, 17-41.^[1]_[SEP]
- Tran, T. V.: 1988 **Sex differences in English language acculturation and learning strategies among Vietnamese adults aged 40 and over in the United States.** *Sex Roles: A Journal of Research*, 19(11-12), 747–758. <https://doi.org/10.1007/BF00288990>
- Weinstein, C. and Mayer, R.: 1983 **The teaching of learning strategies,** Published by the National Institute for Staff and Organizational Development
- Weinstein, C. and Mayer, R.: 1986 **The Teaching of Learning Strategies.** In: Wittrock, M., Ed., Handbook of Research on Teaching, Macmillan, New York, 315-327.

- Wen, G., & Johnson, R. K. : 1997 **L2 learner variables and English achievement: a study of tertiary-level English majors in China.** *Applied Linguistics*, 18(1), 27-48.
- Winke, P. M., & Abbuhl, R.: 2007 **Taking a closer look at vocabulary learning strategies: A case study of a Chinese foreign language class** *Foreign Language Annals*, 40(4), 697.
- Yılmaz, H. A. & Sünbül, M.: 2000 **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**, Konya: Mikro Yayınları,
- Zimmerman, B. J., & Kitsantas, A.: 2014 **Comparing students' self-discipline and self-regulation measures and their prediction of academic achievement.** *Contemporary Educational Psychology*

EKLER
ANKET FORMU

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN MİSİRLİ
ÖĞRENCİLERİN KULLANDIKLARI SÖZCÜK ÖĞRENME
STRATEJİLERİ

Değerli öğrenciler,

Bu anketin amacı, sizlerin Türkçe sözcükleri nasıl öğrendiğinizi ortaya koymaktır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm kişisel bilgileriniz, ikinci bölüm ise bilmediğiniz Türkçe sözcüklerin anlamlarını bulmak ve daha sonra onları hatırlamak için kullandığımız stratejilerle ilgilidir. Anketi doldururken her bir stratejiyi ne sıklıkla uyguladığınızı (her zaman, genellikle, ara sıra, nadiren, hiçbir zaman) size en uygun olan seçeneklerden birini (✓) işareti koyarak belirtiniz.

Bu çalışmaya katıldığınız için şimdiden teşekkür ederim.

1. Kişisel bilgiler

1- Cinsiyet :

Kadın ( )

Erkek ( )

2- Yaş :

18 – 20 ( )

21 – 24 ( )

25 ve üzere ( )

3- Türkçe Düzeyiniz : A1 ( ) A2 ( ) B1 ( ) B2 ( ) C1 ( ) C2 ( )

4- Varsa bildiğiniz başka yabancı diller : ( ) ( ) ( ) ( )

5- Türkçe öğrenirken en çok zorlandığımız beceri :

- Sözcük öğrenme ( )
- Gramer öğrenme ( )
- Okuma ( )
- Dinleme ( )
- Yazma ( )
- Konuşma ( )

Sözcük öğrenme stratejileri	Hiç (1)	Nadiren (2)	Ara sıra (3)	Genellikle (4)	Her zaman (5)
Bilmediğiniz bir Türkçe sözcüğün anlamını bulmak için kullandığınız stratejiler:					
1- Sözcük türünü (isim, fiil vb.) inceleyerek tahmin etmeye çalışırım					
2- Sözcükleri metin bağlamından tahmin etmeye çalışırım					
3- Sözcüğün anlamına Türkçe-Arapça / Arapça-Türkçe sözlüklerden bakarım					
4- Sözcüğün anlamını, metindeki resimlere bakarak tahmin etmeye çalışırım					
5- Yeni sözcüklerin anlamlarını küçük sözcük kartlarına bakarak öğrenirim					
6- Öğretmenden sözcüğün anlamını başka sözcüklerle Türkçe olarak açıklamasını isterim					
7- Öğretmenden sözcüğü cümle içinde kullanmasını isterim					
8- Sözcüğün anlamını sınıf arkadaşlarıma sorarım					
9- Sözcüğün anlamını sınıf içi grup çalışmalarında keşfetmeye çalışırım					

Anlamını bulduğunuz Türkçe sözcüğün akılda tutulması için kullanılan stratejiler:					
10-Sözcükleri Türkçe eş / zıt anlamları ile beraber ilişkilendirerek öğrenirim					
11-Sözcüğün anlamını imgelemeye çalışırım					
12-Sözcüğü kişisel bir deneyim ile ilişkilendiririm					
13-Sözcüğünün telaffuzunu çalışırım					
14- Arapçadaki sözcüklerle bağlantı kurmaya çalışırım					
15-Öğrendiğim yeni sözcükler için sözcük defteri tutarım					
16-Derste öğrenilen sözcüklerin anlamlarını not alırım					
17-Nesnelerin üzerine Türkçe karşılıklarını koyarım					
18-Sözcüğü birçok kez söyleyerek ya da yazarak tekrar ederim					
19-Ders kitabındaki sözcük bölümlerini kullanırım					
20-Aralıklı sözcük tekrarları yaparım					
21-Türkçeye ait medyaları (şarkı, film, haber vb.) kullanırım					
22-Önemsiz sözcükleri atlarım					
23-Sözcük testleri çözerek sözcük öğrenmedeki ilerlememi test ederim					

24-Sözcük öğrenmeye sadece sınavdan önce değil sürekli devam ederim					
25-Yeni öğrendiğim sözcükleri anadili Türkçe olan biriyle konuşarak kullanmaya gayret ederim					

Bu anket N, Schmitt (1997) anketinden uyarlanmıştır.

إستبيان

استراتيجيات تعلم المفردات المستخدمة من قبل الطلاب المصريين الذين يتعلمون اللغة التركية كلغة أجنبية

عزيزي الطالب،

تهدف هذه الدراسة إلى الكشف عن استراتيجيات تعلم المفردات الأكثر استخدامًا من قبل متعلمي اللغة التركية في معهد يونس امره القاهرة. تتكون الاستبانة من قسمين، يحتوي القسم الأول على المعلومات الشخصية، أما الثاني فيتضمن الاستراتيجيات التي تستخدمها للعثور على معنى كلمة تركية تراها للمرة الأولى وكيف تتمكن من حفظها في الذاكرة بعيدة المدى. عند ملء الاستبانة حدد مدى استخدامك لكل استراتيجية (دائمًا، عادةً، أحيانًا، نادرًا، أبدًا) عن طريق اختيار ما يناسبك.

شكرًا لك مقدمًا على المشاركة في هذه الدراسة.

المعلومات الشخصية

1- الجنس

- رجل ( )
امرأة ( )

2- السن

- ١٨-٢٠ ( )
٢١-٢٥ ( )
٢٥ فما فوق ( )

3- مستواك في اللغة التركية

- A1 ( )
A2 ( )
B1 ( )
B2 ( )
C1 ( )
C2 ( )

4- اللغات الأجنبية الأخرى التي تعرفها (إن وجدت): ( )

5- أصعب ما يواجهك أثناء تعلم اللغة التركية:

- ( ) حفظ الكلمات
- ( ) قواعد اللغة
- ( ) القراءة
- ( ) الاستماع
- ( ) الكتابة
- ( ) المحادثة

أبداً	نادراً	أحياناً	عامّة	دائماً	الاستراتيجيات التي تستخدمها للعثور على معنى كلمة تركية تراها للمرة الأولى:
					أحاول تخمين المعنى من خلال فحص نوع الكلمة (اسم، فعل، إلخ..)
					أحاول تخمين معنى الكلمة من سياق النص
					أستخدم معجمًا ثنائي اللغة (عربي - تركي) / (تركي - عربي)
					أحاول تخمين معنى الكلمة من خلال النظر إلى الصور المتوفرة بجانب النص
					أتعلم معاني الكلمات الجديدة من خلال إنشاء بطاقات للكلمات (Flashcards)
					أطلب من المعلم أن يشرح معنى الكلمة باللغة التركية بكلمات مختلفة
					أطلب من المعلم استخدام الكلمة في جملة
					أسأل زملائي عن معنى الكلمة
					أحاول اكتشاف معنى الكلمة أثناء العمل الجماعي بالصف

الاستراتيجيات التي تستخدمها لحفظ الكلمات بعد معرفة معناها:

					أتعلم من خلال ربط الكلمات الجديدة بالمرادفات \ المتضادات التركيبية لها
					أحاول استخدام الكلمات الجديدة في مواقف متخيلة في ذاكرتي
					أحاول ربط الكلمة بتجربة شخصية
					أتعلم نطق الكلمة
					أحاول ربط الكلمات الجديدة بكلمات مشابهة لها في اللغة العربية
					أخصص دفتر للكلمات الجديدة التي أتعلمها
					أسجل ملاحظات بمعاني الكلمات التي أتعلمها أثناء الدرس
					على masa أكتب المعاني التركيبية على الأشياء من حولي (أضع ملصق بكلمة الطاولة)
					أكرر الكلمات كتابياً أو شفهيًا عدة مرات
					أستخدم قسم المفردات الموجود في كتاب الدرس

					أكرر الكلمات على فترات متباعدة
					أتابع وسائل الإعلام التركية (الأغاني، الأفلام، الأخبار...)
					أتخطى الكلمات غير المهمة بالنسبة لي
					أختبر تقدمي في تعلم الكلمات من خلال حل اختبارات المفردات
					أستمر في تعلم الكلمات طوال الوقت، وليس فقط قبل الامتحان
					أحاول استخدام الكلمات التي تعلمتها حديثاً مع متحدثين اللغة التركية